Nr. 232 **Doos Gazette** **Oktober 2021**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden

*

't is nie omdat 'n hoane gekroaid hèdt dat de zunne goat up-goan ,

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 700 lezers

Beste abonnee

Bezoek de Hopast van het Neerhof in groep ! Alle info op de webstek!

'*t Neerhof*

Lees de geschiedenis van Poperinghe

Dank zij de goede zorgen van **Jean Boidin** *is het DiMPop de website van 't Neerhof weer aangegroeid en loopt het nu tot* **1599.**

https://tneerhofvzw.be/

Jaar 1597

Kohier van de landen

De verkoop van alle gronden en erven van dit jaar 1597 - 1598.

Jaar 1597

Werken aan devaart

De werken aan de vaart tussen 1597 en 1625; vooral van metselen en modder - het herstel van een vernielde Poperinghevaart.

Jaar 1598

1598 was een rijk gestoffeerd jaar van een stad in de heropbouw.
Wat zeker opvalt zijn de keuren die heropgesteld worden - zoals de keure voor de akkerschade en de keure voor de bierwerkers.

Jaar 1598

Heilige Stefanus

Wie schilderde dit eeuwenoude doek dat in de O.L. Vrouwkerk hangt?

Jaar 1598

Borluut in de Helhoek

De adellijke familie Borluut had ook gronden in Poperinge

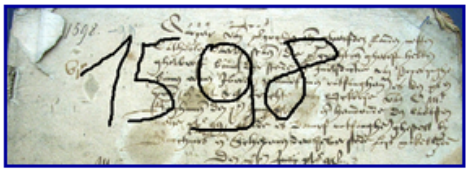

Jaar 1598

Kohier verkochte erven

En ook dit jaar werd er een bijkomende taks gegeven op de verkochte gronden.

Jaar 1598

Pieter Panne

Hoe de Ieperling Pieter Panne de loop van de geschiedenis bijna bepaalde.

Jaar 1598

stadsrekening

De stadsrekening van de "thresorier" Jacques Baerdt is er één die wat volume begint te krijgen, maar de man heeft op het einde toch een put van 1100 pond parisis!

Jaar 1599

Een welgevuld jaar met vele verkopen en onder andere één waarvan er sprake is van de hofstede de Valckenberg.
Er zaten nog wolven in de streek

Jaar 1599

de moord in de leene

Wie pleegde de moord in de Leene?

En daarmee halen we het jaar 1599! Volgende keer op naar 1600!
Waar we voor 1600 geprobeerd hebben om zoveel mogelijk documenten uit die jaren te transcriberen en op te nemen in onze ' jaarboeken' is dit vanaf deze periode niet meer doenbaar, en moeten we dus sowieso sterk selecteren – in de hoop om toch de belangrijkste stukken er in te hebben.
Soms beweren mensen dat de transcriptie van een geheel document 'te zwaar' is, maar ik heb teveel ervaren dat men uit documenten 'stukjes' haalt en deze dan ook nog dikwijls verkeerd interpreteert – om in het kader van het artikel dat men schrijft, te doen passen.
Vandaar dat ik er blijf aan houden om de stukken integraal op te neme.
Ten andere – transcriberen is een groot werk – er kruipt daar heel veel tijd in.
Vraag het maar aan iedereen die dit al eens geprobeerd heeft.
En dat is een belangrijke reden om het te blijven doen – het zal in de toekomst voor de geschiedenisschrijvers die rond Poperinge iets willen schrijven - veel tijd sparen – dat ze alleen maar de stukken even moeten controleren.

De uitbouw van de gehele webstek – dank zij **Jean Boidin** *– en het DiMPop in het bijzonder – is dermate dat er momenteel een 3800 'clicks' per maand te tellen zijn. Zelf als we de helft als toevallig aftrekken – betekent dit dat er nog en 1900 man/vrouw per maand die de webstek doelbewust bezoeken.*
Ik ken verschillende genealogen die de webstek als waardevol ervaren , maar ook anderen – maken er meer en meer gebruik van.
De ruimte blijft echter beperkt – net zoals het geld dat het ons kost om deze webstek online te houden..
Vandaar dat we binnenkort gaan moeten besluiten welke stukken van de webstek, we 'on hold' of in ons magazijn zullen moeten steken, en die dus niet meer publiek te vinden zullen zijn.

*Het gehele '***Neerhof' – project,** *bestaat naast dit 'digitale luik' – ook uit een restauratie luik en uit een publiekswerking.*
We hebben in september onze 'try-out' gehad op het vlak van onze publiekswerking en we hebben er veel uit geleerd. De beperkte inkomsten die we daar uit gehaald hebben, worden volledig terug in het project geïnvesteerd.
We danken alleszins iedereen die de moeite genomen heeft om ons te komen steunen – en er zo voor gezorgd heeft om een fijne namiddag mee te maken.
Maar van het 'massatoerisme' zullen we het niet moeten hebben.

We kunnen per halve dag alleen maar werken met groepen van maximaal 20 personen – zodat onze inkomsten – zelf bij een maximale werking – steeds beperkt zullen blijven.
***Groepen** kunnen van april tot eind september inschrijven om de hopast met bijkomende tentoonstelling te bezoeken – aan 10 euro per persoon met een minimum van 15 personen en een maximum van 20 personen.*
We gaan volgend jaar ook een aantal 'open' dagen voor personen inrichten – maar daar hoor je nog van!
Volgend werkjaar komt er alleszins naast de 'gewone basistentoonstelling' een verteltheater van twee uur rond de strijd tussen de bier- en de wijnheiligen!

Vandaar dat we **sponsors** *zoeken - zowel voor de verdere inrichting van de hopast voor verdere tentoonstellingen – als voor bijkomende projecten.*
Voor de verdere inrichting zoeken we momenteel onder andere

- *Alle soorten **bierglazen** – we zouden willen komen tot een 'verzameling' van een 40 – tal bierglazen – zodat we deze niet meer van de stad moeten uitlenen - weer wat geloop minder.*
- ***Twee laptops** – die gewoon moeten dienen om de verschillende filmpjes die we willen tonen op te draaien. Daarbij willen we dan een beamer op aansluiten.*
- ***Bier en fruitsap** – iedere streekbrouwerij of amateurbrouwer - mag gerust zijn bier laten proeven door onze bezoekers, waarbij de gidsen en/of onze barmadam de nodige uitleg zullen geven. We laten natuurlijk alleen bier toe dat gebrouwen is met Vlaamse hop*

En we zoeken ook **bijkomende gidsen** *– die zich niet alleen willen verdiepen in het landbouw- en hopverleden van de streek – maar die zich ook willen engageren in bijkomend onderzoek. De vergoeding zal bestaan uit veel dankbaarheid van de bezoekers en een geringe vrijwilligersvergoeding van 30 euro per halve dag werking.*

*En we zoeken **minstens één 'hommelboer'** om ons 'historisch' hopveldje mee te realiseren.*
We hebben immers het plan opgevat om naast de hopast een levend hopveld te plaatsen met verschillende soorten hop en dit op de verschillende wijzen zoals men deze in de loop van de tijd te Poperinge gekweekt heeft.

Heb je interesse, laat iets horen via mijn mailadres: Guido.Vandermarliere@telenet.be

*We kregen een uitgebreide reactie van **Willy Tillie** in verband met het mysterieuze beeldje van de Sint Bertinuskerk. Hij schreef het volgende:*

Guido,

Ik heb met bijzondere aandacht het verhaal gelezen van het mysterieuze beeldje tegen de gevel van de Sint-Bertinuskerk en ik heb daarbij volgende bedenkingen gemaakt, nadat ik de wandelgids 'Kunst-vol Poperinge' (2006) nog eens had ingezien. Zie bijlage!

In het boekje 'Kunst-vol Poperinge', uitgegeven in de reeks 'Verhalen voor onderweg' in 2006 las ik met veel aandacht de beschrijving van het mysterieuze beeldje in de gevel van de Sint-Bertiuskerk. We hadden in het klein college altijd horen vertellen over dat beeldje, dat als enige beeldje nooit door de beeldenstormers tegen de grond werd gehaald omdat het veel te hoog stond.

Na het lezen van dat stukje over 'De boodschapster' maakte ik bij mezelf enkele bedenkingen : hier sloeg de fantasie van de schrijvers helemaal op hol!
Aan het onbereikbare beeld tegen de oostelijke gevel van de Sint-Bertinuskerk werd zelfs een soort magische kracht toegeschreven, wanneer de elevator steeds in veiligheid sloeg op 15 m van het beeld. Als het beeld 17,80 m hoog staat en de ladder niet dichter dan 15 m kan komen, hoe hoog sta je dan? (2,80 m?)
Maar dit is niet erg. Het beste moest nog komen.
Tijdens een korte voorstelling van het boekje op het stadhuis werd beweerd dat dit beeld zou dateren van rond het jaar 1000, 'het oudste beeld van een gevel in de stadskern'.
Ik dacht bij mezelf : "Hoe kun je daarvan zo zeker zijn, als je het nooit van dichtbij hebt kunnen bekijken? Als kunsthistorici dit zullen vernemen, dan komen ze beslist met hele horden af om dit beeld te bestuderen."
En de sensatie werd nog meer aangezwengeld, wanneer er werd verondersteld dat er een boodschap 'in het beeld' zou zitten. De schrijvers zagen in het beeld een 'mysterieuze vrouw' met om haar lenden een tas met slot. In de linkerhand hand draagt ze een sleutel. Toen ik dat hoorde dacht ik bij mezelf: "De madonna met de kuisheidsgordel".
En met hetzelfde elan gingen de schrijvers verder: "Staat deze vrouw symbool voor de gilde der slotenmakers (rond het jaar 1000 bestonden nog geen gilden, laat staan een gilde van slotenmakers), draagt ze een boodschap voor de bevolking (Dan Brown zou het niet beter kunnen bedenken) of de sleutel van de stad (nogal moeilijk, nadat tijdens de inleiding op het stadhuis werd verteld dat Poperinge altijd een 'open stad' was geweest: waarom heb je een sleutel nodig als er geen poort is)?

22. DE BOODSCHAPSTER
Vroonhof,
Topgevel Sint-Bertinuskerk

Na een sermoen door Calvinist Sebastiaan Matte breekt op 14/08/1566 ook in Poperinge de Beeldenstorm los. In de drie kerken en het gasthuis worden alle beelden tot puin herleid. Eén beeld blijft gespaard: midden topgevel rechterbeuk St. Bertinuskerk, kant van het Vroonhof. Volgens de overlevering was het beeld onbereikbaar (hoogte 17,80m) voor de geuzen. Bij het maken van de foto's bleek het beeld ook onbereikbaar: de elevator sloeg steeds in veiligheid op 15 m van het beeld!
Het beeld is origineel, gebeiteld in de vroege middeleeuwen en het is het oudste beeld aan een gevel in de stadskern. Het stelt een mysterieuze vrouw voor, met hertogenkroon en om haar lenden een tas met slot. In haar linkerhand draagt ze de sleutel, bestemd voor de tas, hangend aan een ring. Staat deze vrouw symbool voor de gilde der slotenmakers, draagt ze een boodschap voor de bevolking of de sleutel van de stad?
Het beeld heeft steenkanker en is dringend aan herstel toe. Via fotogrammetrie kan het nauwkeurig worden opgemeten om het voor het nageslacht te bewaren.
Datum van uitvoering: vroege middeleeuwen.

De boodschapster is een origineel, vroeg middeleeuws beeldje, gebeiteld in de vroege middeleeuwen en het is het oudste beeld aan een gevel in de stadskern.

Zelfs wie weinig afweet van kunst en kunstgeschiedenis, weet dat in de tijd van de Romaanse bouwkunst (te situeren tussen 1000 en 1200) uiterst zelden los staande beelden werden gemaakt. De beelden in die periode beperkten zich gewoonlijk tot afgebakende architectonische onderdelen en maakten deel uit van het gebouw zelf. Ze kwamen voor op kapitelen en timpanen. Het is pas tijdens de periode van de gotiek (ten vroegste vanaf de 12e eeuw) dat nissen werden voorzien, waarin losse beelden stonden.
Nu verneem ik dat het misschien wel Sint-Catharina zou 'kunnen' zijn en dat het beeld zou dateren uit de tweede helft van de 19e eeuw. Wat een ontnuchterende vaststelling voor onze lokale gidsen, die er een uniek verhaal over konden vertellen!

Vriendelijke groeten,

Willy Tillie

Oude liederen

Beste, Oude liederen waren misschien meer dan nu een teken des tijds….

We halen hier een aantal van deze liederen aan, zoals ik ze in verschillende archieven vond.

Maar eerst dit…
In het verleden ging ik graag naar de Boekentoren te Gent om aldaar in de oude gazetten en/of documenten te snuisteren. En daar vond ik ook de gebundelde liedbladen die door Lambin – Verwaerde van Ieper uitgegeven werden.
Het is eigenlijk zonder te overdrijven één van de grootste culturele schatten van onze Westhoek. De uitgebreide liederenbundel heeft vele zangers geholpen een repertoire samen te stellen.
En kijk eens aan ; nu moeten we zelf niet meer naar Gent om deze schat te kunnen bekijken.
De bundel staat online en is te vinden op:

https://lib.ugent.be/viewer/archive.ugent.be%3A727E7C7A-FBC3-11E3-9E41-33D9D43445F2#?c=&m=&s=&cv=6&xywh=0%2C-1031%2C7108%2C7330

We gaan uit deze bundel enkele liederen halen die door verschillende generaties gezonden werden. En een eerste hiervan is dit van ‘De vier gasten die naer Jeruzalem trokken, en hoe wonderlyk dat zy onderwegen gevaeren zyn’. .
Het lied is alleszins over de ganse Nederlanden een hit geweest.
In ‘het geheugen van Nederland’ zijn er verschillende versies tussen de aldaar gedigitaliseerde liedbladen te vinden.
Een versie van dit lied is te vinden op youtube en wordt gezongen door Jeroen Zijlstra.

https://www.youtube.com/watch?v=YHq6c1a6GaY

DE VIER GASTEN

DIE NAER JERUZALEM TROKKEN,

EN HOE WONDERLYK DAT ZY ONDERWEGEN GEVAEREN ZYN.

STEMME: — *ô Holland schoon*, of *van pater Marcus.*

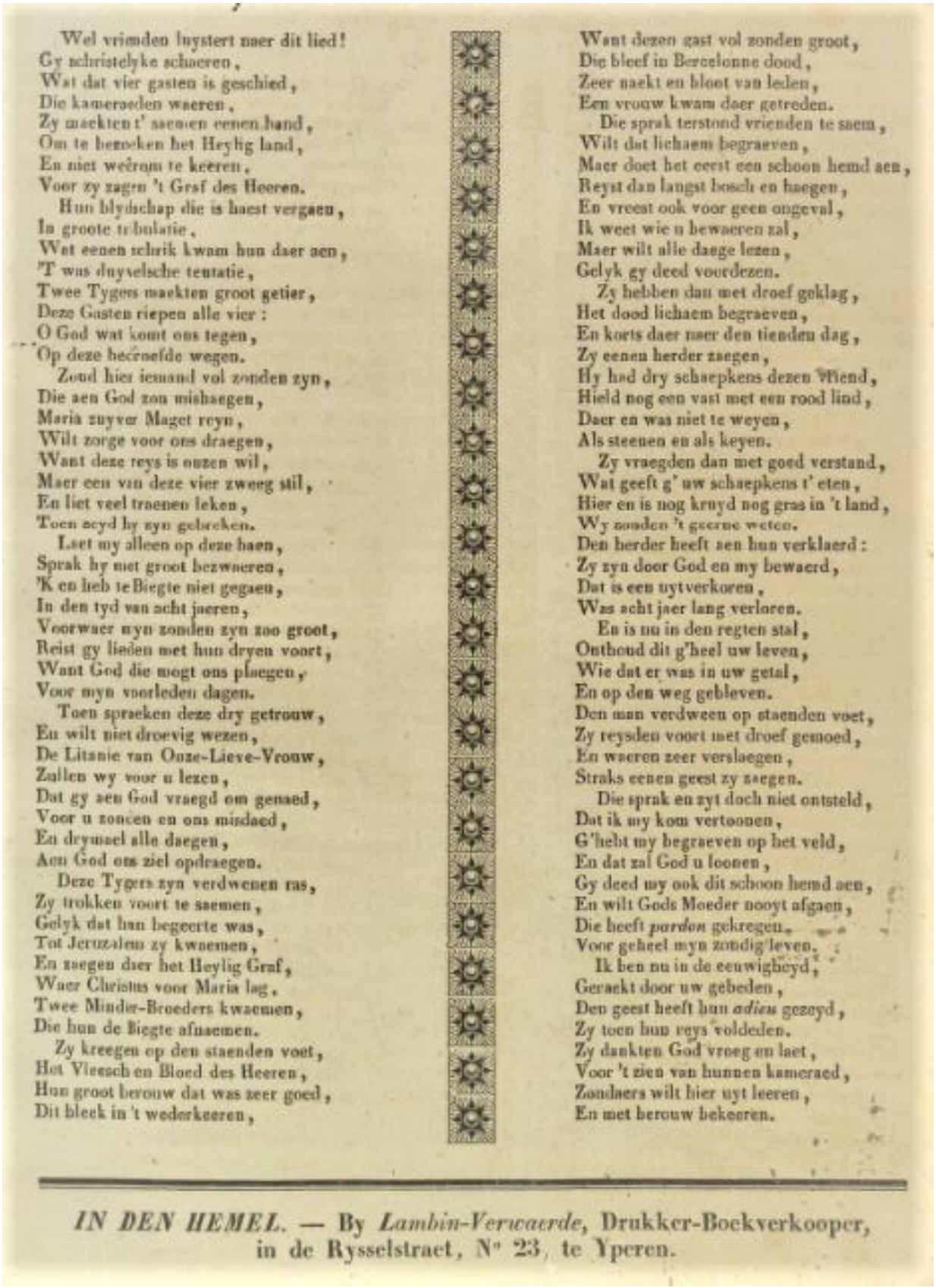

Wel vrienden luystert naer dit lied!
Gy christelyke schaeren,
Wat dat vier gasten is geschied,
Die kameraeden waeren,
Zy maekten t' saemen eenen hand,
Om te bezoeken het Heylig land,
En niet weêrom te keeren,
Voor zy zagen 't Graf des Heeren.
Hun blydschap die is haest vergaen,
In groote tribulatie,
Wat eenen schrik kwam hun daer aen,
'T was duyvelsche tentatie,
Twee Tygers maekten groot getier,
Deze Gasten riepen alle vier:
O God wat komt ons tegen,
Op deze becroefde wegen.
Zoud hier iemand vol zonden zyn,
Die aen God zou mishaegen,
Maria zuyver Maget reyn,
Wilt zorge voor ons draegen,
Want deze reys is onzen wil,
Maer een van deze vier zweeg stil,
En liet veel traenen leken,
Toen seyd hy zyn gebreken.
Laet my alleen op deze haen,
Sprak hy met groot bezwaeren,
'K en heb te Biegte niet gegaen,
In den tyd van acht jaeren,
Voorwaer myn zonden zyn zoo groot,
Reist gy lieden met hun dryen voort,
Want God die mogt ons plaegen,
Voor myn voorleden dagen.
Toen spraeken deze dry getrouw,
En wilt niet droevig wezen,
De Litanie van Onze-Lieve-Vrouw,
Zullen wy voor u lezen,
Dat gy aen God vraegd om genaed,
Voor u zonden en ons misdaed,
En drymael alle daegen,
Aen God ons ziel opdraegen.
Deze Tygers zyn verdwenen ras,
Zy trokken voort te saemen,
Gelyk dat hun begeerte was,
Tot Jeruzalem zy kwaemen,
En zaegen daer het Heylig Graf,
Waer Christus voor Maria lag,
Twee Minder-Broeders kwaemen,
Die hun de Biegte afnaemen.
Zy kreegen op den staenden voet,
Het Vleesch en Bloed des Heeren,
Hun groot berouw dat was zeer goed,
Dit bleek in 't wederkeeren,
Want dezen gast vol zonden groot,
Die bleef in Barcelonne dood,
Zeer naekt en bloot van leden,
Een vrouw kwam daer getreden.
Die sprak terstond vrienden te saem,
Wilt dat lichaem begraeven,
Maer doet het eerst een schoon hemd aen,
Reyst dan langst bosch en haegen,
En vreest ook voor geen ongeval,
Ik weet wie u bewaeren zal,
Maer wilt alle daege lezen,
Gelyk gy deed voordezen.
Zy hebben dan met droef geklag,
Het dood lichaem begraeven,
En korts daer naer den tienden dag,
Zy eenen herder zaegen,
Hy had dry schaepkens dezen vriend,
Hield nog een vast met een rood lind,
Daer en was niet te weyen,
Als steenen en als keyen.
Zy vraegden dan met goed verstand,
Wat geeft g' uw schaepkens t' eten,
Hier en is nog kruyd nog gras in 't land,
Wy zouden 't geerne weten.
Den herder heeft aen hun verklaerd:
Zy zyn door God en my bewaerd,
Dat is een uytverkoren,
Was acht jaer lang verloren.
En is nu in den regten stal,
Onthoud dit g'heel uw leven,
Wie dat er was in uw getal,
En op den weg gebleven.
Den man verdween op staenden voet,
Zy reysden voort met droef gemoed,
En waeren zeer verslaegen,
Straks eenen geest zy zaegen.
Die sprak en zyt doch niet ontsteld,
Dat ik my kom vertoonen,
G'hebt my begraeven op het veld,
En dat zal God u loonen,
Gy deed my ook dit schoon hemd aen,
En wilt Gods Moeder nooyt afgaen,
Die heeft *pardon* gekregen,
Voor geheel myn zondig leven.
Ik ben nu in de eeuwigheyd,
Geraekt door uw gebeden,
Den geest heeft hun *adieu* gezeyd,
Zy toen hun reys voldeden.
Zy dankten God vroeg en laet,
Voor 't zien van hunnen kameraed,
Zondaers wilt hier uyt leeren,
En met berouw bekeeren.

IN DEN HEMEL. — By *Lambin-Verwaerde*, Drukker-Boekverkooper, in de Rysselstraet, N° 23, te Yperen.

Dit lied is een typisch ‘historielied’ waarvan er dus eertijds een immens repertoire bestond.

Deze volksliederen zijn wat in de verdomhoek geduwd, mede omdat de kunstacademies ide iets doen rond volksliederen, zich bijna allemaal laten inspireren door het ‘Brabantse’ Moselliederen, wat een repertoire van dansliedjes inhoudt.

Een ‘meusel’ kent de Poperingenaar nog altijd – en een ‘meuzelzak’ was vroeger de Vlaamse benaming van een ‘doedelzak’.

Eén van de liederen die reeds in deze bundel zit is dit van het Kaertespel.

Christelyk en Stichtbaer Liedeken

VAN HET

KAERTE-SPEL.

STEMME: — *Moet ik hier nog lang op Schildwacht staen?*

Ik heb het lied nog horen zingen toen ik klein was.
Maar ik herinner mij vooral nog de versie van Gerard De Vries – die een moderne versie van het lied uitbracht.
Uit de Wikipedia rond Gerard de Vries leren we het volgende over het lied:
Een soldaat moet verantwoording afleggen aan een officier militaire politie, een luitenant, over het uitspreiden van een spel kaarten in een Franse dorpskerk. Hij overtuigt de luitenant ervan dat de kaarten niet bedoeld zijn voor vermaak, maar dat alle kaarten een betekenis voor hem hebben. De 'drie' staat bijvoorbeeld voor de heilige drie-eenheid, de 'tien' staat voor de tien geboden en de boer staat voor de duivel. Hij concludeert daarom dat zijn spel kaarten veel meer zijn dan een vermaakmiddel: ze betekenen voor hem 'een bijbel, een almanak en een kerkboek tegelijk'. Het lied is een vertaling van Deck of Cards, een Amerikaans lied dat vanaf 1949 in vele versies in omloop is. Het is echter al 200 jaar oud, het origineel komt uit Mary Bacon's World. In 1959 had Wink Martindale er in het Verenigd Koninkrijk nog een hit mee.

De oudste referentie van dit lied betreft dus Mary Bacon, een Britse boerin en werd gedateerd op de 20ste april 1762. Dat is dus effectief een 50-tal jaar voor de uitgave van het lied door de Ieperse Lambin – Verwaerde.

"T" Texas Tyler - The Man with a Million Friends was de eerste die dit lied in het Engels opnam eind September 1947. Dit is te vinden op youtube:

https://www.youtube.com/watch?v=gZWU_RXk7wg

Wie deze Ieperse versie schreef is alleszins in de nevels van de tijd, verloren gegaan.

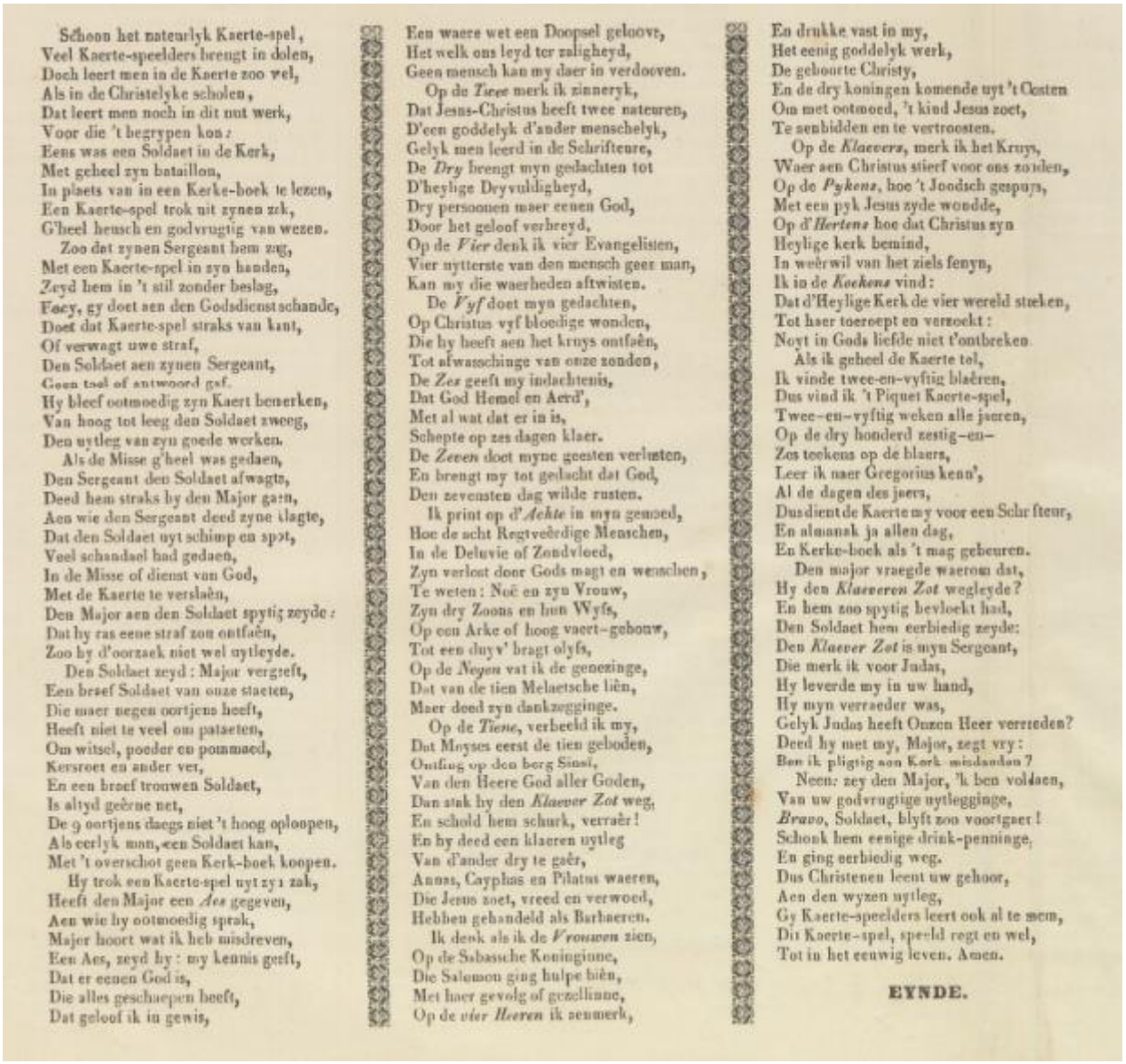

Schoon het nateurlyk Kaerte-spel,
Veel Kaerte-speelders brengt in dolen,
Doch leert men in de Kaerte zoo wel,
Als in de Christelyke scholen,
Dat leert men noch in dit nut werk,
Voor die 't begrypen kon:
Eens was een Soldaet in de Kerk,
Met geheel zyn bataillon,
In plaets van in een Kerke-boek te lezen,
Een Kaerte-spel trok uit zynen zak,
G'heel heusch en godvrugtig van wezen.
Zoo dat zynen Sergeant hem zag,
Met een Kaerte-spel in zyn handen,
Zeyd hem in 't stil zonder beslag,
Facy, gy doet aen den Godsdienst schande,
Doet dat Kaerte-spel straks van kant,
Of verwagt uwe straf,
Den Soldaet aen zynen Sergeant,
Geen taal of antwoord gaf.
Hy bleef ootmoedig zyn Kaert bemerken,
Van hoog tot leeg den Soldaet zweeg,
Den uytleg van zyn goede werken.
Als de Misse g'heel was gedaen,
Den Sergeant den Soldaet afwagte,
Deed hem straks by den Major gaen,
Aen wie den Sergeant deed zyne klagte,
Dat den Soldaet uyt schimp en spot,
Veel schandael had gedaen,
In de Misse of dienst van God,
Met de Kaerte te verslaën,
Den Major aen den Soldaet spytig zeyde:
Dat hy ras eene straf zou ontfaën,
Zoo hy d'oorzaek niet wel uytleyde.
Den Soldaet zeyd: Major vergeeft,
Een besef Soldaet van onze staeten,
Die maer negen oortjens heeft,
Heeft niet te veel om pataeten,
Om witsel, poeder en pommaed,
Kersroet en ander vet,
En een broef trouwen Soldaet,
Is altyd geërne net,
De 9 oortjens daegs niet 't hoog oploopen,
Als eerlyk man, een Soldaet kan,
Met 't overschot geen Kerk-boek koopen.
Hy trok een Kaerte-spel uyt zyn zak,
Heeft den Major een *Aes* gegeven,
Aen wie hy ootmoedig sprak,
Major hoort wat ik heb misdreven,
Een Aes, zeyd hy: my kennis geeft,
Dat er eenen God is,
Die alles geschaepen heeft,
Dat geloof ik in gewis,
Een waere wet een Doopsel gelooft,
Het welk ons leyd ter zaligheyd,
Geen mensch kan my daer in verdooven.
Op de *Twee* merk ik zinneryk,
Dat Jesus-Christus heeft twee nateuren,
D'een goddelyk d'ander menschelyk,
Gelyk men leerd in de Schrifteure,
De *Dry* brengt myn gedachten tot
D'heylige Dryvuldigheyd,
Dry personnen maer eenen God,
Door het geloof verbreyd,
Op de *Vier* denk ik vier Evangelisten,
Vier uytterste van den mensch geer man,
Kan my die waerheden aftwisten.
De *Vyf* doet myn gedachten,
Op Christus vyf bloedige wonden,
Die hy heeft aen het kruys ontfaën,
Tot afwasschinge van onze zonden,
De *Zes* geeft my indachtenis,
Dat God Hemel en Aerd',
Met al wat dat er in is,
Schepte op zes dagen klaer.
De *Zeven* doet myne geesten verlusten,
En brengt my tot gedacht dat God,
Den zevensten dag wilde rusten.
Ik print op d'*Achte* in myn gemoed,
Hoe de acht Regtveërdige Menschen,
In de Deluvie of Zondvloed,
Zyn verlost door Gods magt en wenschen,
Te weten: Noë en zyn Vrouw,
Zyn dry Zoons en hun Wyfs,
Op een Arke of hoog vaert-gebouw,
Tot een duyv' bragt olyfs,
Op de *Negen* vat ik de genezinge,
Dat van de tien Melaetsche liën,
Maer deed zyn dankzegginge.
Op de *Tiene*, verbeeld ik my,
Dat Moyses eerst de tien geboden,
Ontfing op den berg Sinai,
Van den Heere God aller Goden,
Dan stak hy den *Klaever Zot* weg,
En schold hem schurk, verraër!
En hy deed een klaeren uytleg
Van d'ander dry te gaër,
Annas, Cayphas en Pilatus waeren,
Die Jesus zoet, vreed en verwoed,
Hebben gehandeld als Barbaeren.
Ik denk als ik de *Vrouwen* zien,
Op de Sabassche Koningiune,
Die Salomon ging hulpe biën,
Met haer gevolg of gezellinne,
Op de *vier Heeren* ik aenmerk,
En drukke vast in my,
Het eenig goddelyk werk,
De geboorte Christy,
En de dry koningen komende uyt 't Oosten
Om met ootmoed, 't kind Jesus zoet,
Te aenbidden en te vertroosten.
Op de *Klaevers*, merk ik het Kruys,
Waer aen Christus stierf voor ons zonden,
Op de *Pykens*, hoe 't Joodsch gespuys,
Met een pyk Jesus zyde wondde,
Op d'*Hertens* hoe dat Christus zyn
Heylige kerk bemind,
In weërwil van het ziels fenyn,
Ik in de *Koekens* vind:
Dat d'Heylige Kerk de vier wereld steken,
Tot haer toeroept en verzoekt:
Noyt in Gods liefde niet t'ontbreken
Als ik geheel de Kaerte tel,
Ik vinde twee-en-vyftig blaëren,
Dus vind ik 't Piquet Kaerte-spel,
Twee-en-vyftig weken alle jaeren,
Op de dry honderd zestig-en-
Zes teekens op de blaers,
Leer ik naer Gregorius kenn',
Al de dagen des jaers,
Dus dient de Kaerte my voor een Schrifteur,
En almanak ja allen dag,
En Kerke-boek als 't mag gebeuren.
Den major vraegde waerom dat,
Hy den *Klaeveren Zot* wegleyde?
En hem zoo spytig bevloekt had,
Den Soldaet hem eerbiedig zeyde:
Den *Klaever Zot* is myn Sergeant,
Die merk ik voor Judas,
Hy leverde my in uw hand,
Hy myn verraeder was,
Gelyk Judas heeft Onzen Heer verreden?
Deed hy met my, Major, zegt vry:
Ben ik pligtig aen Kerk misdaden?
Neen: zey den Major, 't ben voldaen,
Van uw godvrugtige uytlegginge,
Bravo, Soldaet, blyft zoo voortgaen!
Schenk hem eenige drink-penninge,
En ging eerbiedig weg.
Dus Christenen leent uw gehoor,
Aen den wyzen uytleg,
Gy Kaerte-speelders leert ook al te mem,
Dit Kaerte-spel, speeld regt en wel,
Tot in het eeuwig leven. Amen.

EYNDE.

We kunnen in bijna elke liedjesbundel uit deze periode van het begin van de 19de eeuw , nooit zonder de melodie van 'Ik drink den nieuwen most'.
Ook niet bij het liede: 'Het aengenaen liefdegeval tusschen Rudolphus en Theresia'

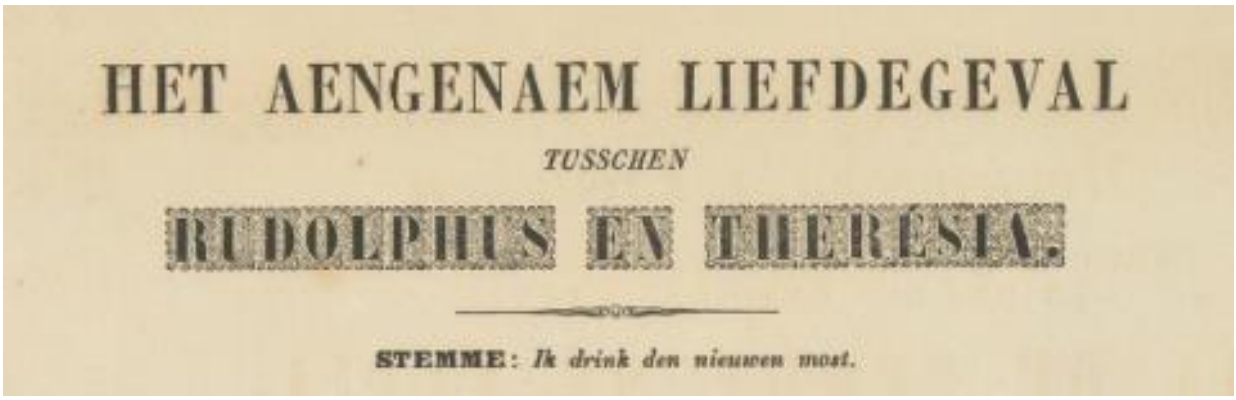

HET AENGENAEM LIEFDEGEVAL

TUSSCHEN

RUDOLPHUS EN THERESIA.

STEMME: ***Ik drink den nieuwen most.***

Het lied ging als volgt:

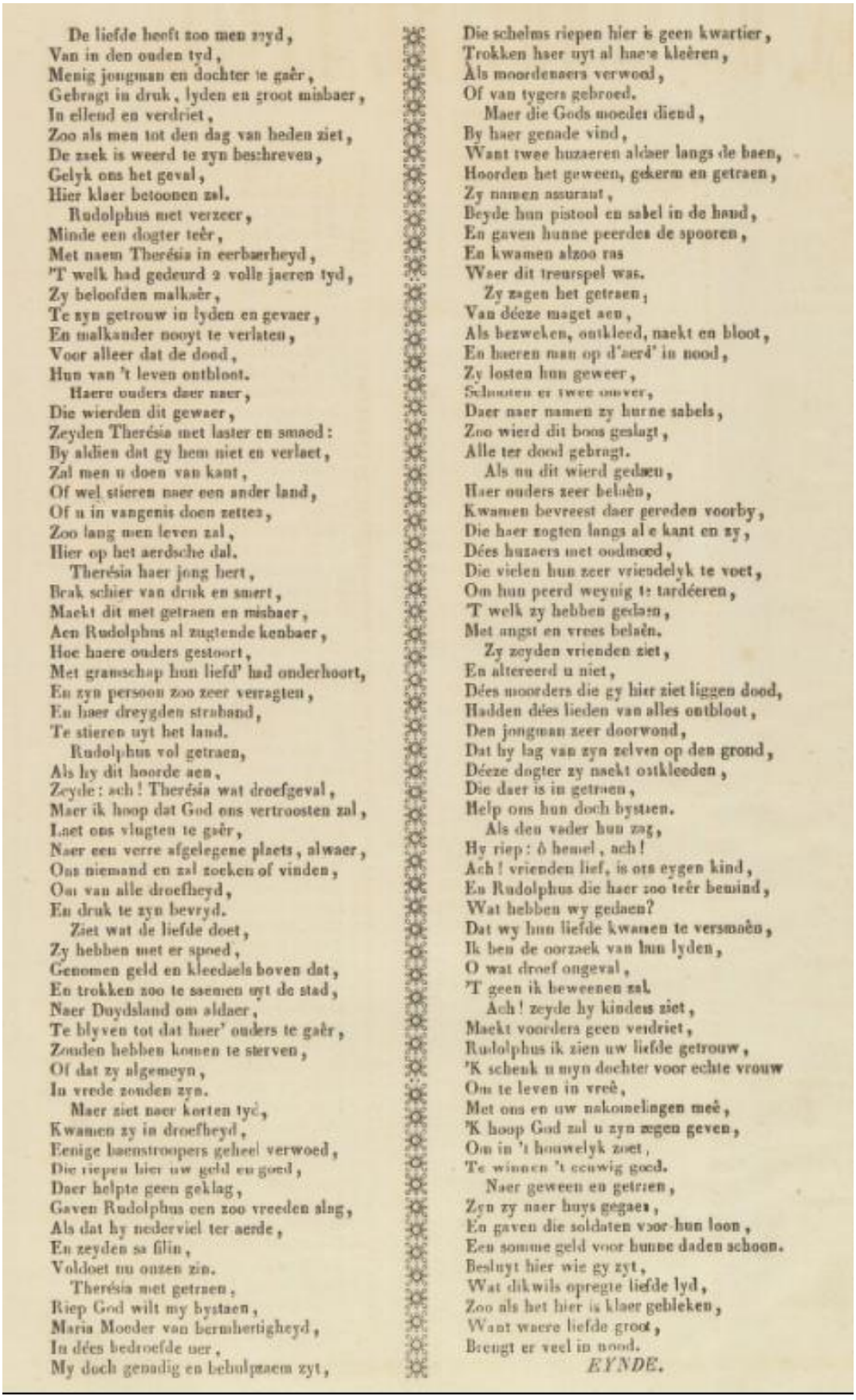

De liefde heeft zoo men zyd,
Van in den ouden tyd,
Menig jongman en dochter te gaêr,
Gebragt in druk, lyden en groot misbaer,
In ellend en verdriet,
Zoo als men tot den dag van heden ziet,
De zaek is weerd te zyn beschreven,
Gelyk ons het geval,
Hier klaer betoonen zal.
Rudolphus met verzeer,
Minde een dogter teêr,
Met naem Therésia in eerbaerheyd,
'T welk had gedeurd 2 volle jaeren tyd,
Zy beloofden malkaêr,
Te zyn getrouw in lyden en gevaer,
En malkander nooyt te verlaten,
Voor alleer dat de dood,
Hun van 't leven ontbloot.
Haere ouders daer naer,
Die wierden dit gewaer,
Zeyden Therésia met laster en smaed:
By aldien dat gy hem niet en verlaet,
Zal men u doen van kant,
Of wel stieren naer een ander land,
Of u in vangenis doen zetten,
Zoo lang men leven zal,
Hier op het aerdsche dal.
Therésia haer jong hert,
Brak schier van druk en smert,
Maekt dit met getraen en misbaer,
Aen Rudolphus al zugtende kenbaer,
Hoe haere ouders gestoort,
Met grauschap hun liefd' had onderhoort,
En zyn persoon zoo zeer verragten,
En haer dreygden straband,
Te stieren uyt het land.
Rudolphus vol getraen,
Als hy dit hoorde aen,
Zeyde: ach! Therésia wat droefgeval,
Maer ik hoop dat God ons vertroosten zal,
Laet ons vlugten te gaêr,
Naer een verre afgelegene plaets, alwaer,
Ons niemand en zal zoeken of vinden,
Om van alle droefheyd,
En druk te zyn bevryd.
Ziet wat de liefde doet,
Zy hebben met er spoed,
Genomen geld en kleedaels boven dat,
En trokken zoo te saemen uyt de stad,
Naer Duydsland om aldaer,
Te blyven tot dat haer' ouders te gaêr,
Zouden hebben konnen te sterven,
Of dat zy algemeyn,
In vrede zouden zyn.
Maer ziet naer korten tyd,
Kwamen zy in droefheyd,
Eenige baenstroopers geheel verwoed,
Die riepen hier uw geld en goed,
Daer helpte geen geklag,
Gaven Rudolphus een zoo vreeden slag,
Als dat hy nederviel ter aerde,
En zeyden sa filin,
Voldoet nu onzen zin.
Therésia met getraen,
Riep God wilt my bystaen,
Maria Moeder van barmhertigheyd,
In dées bedroefde uer,
My doch genadig en behulpzaem zyt,
Die schelms riepen hier is geen kwartier,
Trokken haer uyt al haere kleêren,
Als moordenaers verwoed,
Of van tygers gebroed.
Maer die Gods moeder dient,
By haer genade vind,
Want twee huzaeren aldaer langs de baen,
Hoorden het geween, gekerm en getraen,
Zy namen assurant,
Beyde hun pistool en sabel in de hand,
En gaven hunne peerden de spooren,
En kwamen alzoo ras
Waer dit treurspel was.
Zy zagen het getraen,
Van déeze maget aen,
Als bezweken, ontkleed, naekt en bloot,
En haeren man op d'aerd' in nood,
Zy losten hun geweer,
Schooten er twee over,
Daer naer namen zy hunne sabels,
Zoo wierd dit boos geslagt,
Alle ter dood gebragt.
Als nu dit wierd gedaen,
Haer ouders zeer beluên,
Kwamen bevreest daer gereden voorby,
Die haer zogten langs al e kant en zy,
Dées huzaers met oodmoed,
Die vielen hun zeer vriendelyk te voet,
Om hun peerd weynig te tardéeren,
'T welk zy hebben gedaen,
Met angst en vrees belaên.
Zy zeyden vrienden ziet,
En altereerd u niet,
Dées moorders die gy hier ziet liggen dood,
Hadden dées lieden van alles ontbloot,
Den jongman zeer doorwond,
Dat hy lag van zyn zelven op den grond,
Déeze dogter zy naekt ontkleeden,
Die daer is in getraen,
Help ons hun doch bystaen.
Als den vader hun zag,
Hy riep: ô hemel, ach!
Ach! vrienden lief, is ons eygen kind,
En Rudolphus die haer zoo teêr bemind,
Wat hebben wy gedaen?
Dat wy hun liefde kwamen te versmaên,
Ik ben de oorzaek van hun lyden,
O wat droef ongeval,
'T geen ik beweenen zal.
Ach! zeyde hy kindeis ziet,
Maekt voorders geen verdriet,
Rudolphus ik zien uw liefde getrouw,
'K schenk u myn dochter voor echte vrouw
Om te leven in vreê,
Met ons en uw nakomelingen meê,
'K hoop God zal u zyn zegen geven,
Om in 't houwelyk zoet,
Te winnen 't eeuwig goed.
Naer geween en getraen,
Zyn zy naer huys gegaen,
En gaven die soldaten voor hun loon,
Een somme geld voor hunne daden schoon.
Besluyt hier wie gy zyt,
Wat dikwils opregte liefde lyd,
Zoo als het hier is klaer gebleken,
Want waere liefde groot,
Brengt er veel in nood.

EYNDE.

De melodie kan men tegenwoordig ook al op youtube vinden. Daar wordt het lied, of toch enkele strofen van het oorspronkelijk lied, gezongen door Nico Van der Meel

Een jongeman drinkt samen met zijn liefje Isabel de nieuwe most (gedeeltelijk ongegist druivensap). Haar moeder steekt een stokje voor al te uitbundige minnekozerij, waarop de jongeman uit hoop op betere tijden maar wijn blijft betalen voor zijn lief. Dan blijkt dat mama een dubbel spel speelt en er in het geheel geen trouwbelofte in het vat zit.
Van dit 17e-eeuwse liedje zijn auteur en componist onbekend. De oudste bron binnen de collectie is een blad van de Gentse drukker/uitgever Van Paemel uit de vroege 19e eeuw. Op de wijs van 'de nieuwe most' zijn diverse nieuwe teksten geschreven. Dit zijn alle verhalende liederen, vooral over onvervulde liefdes en moorden.
'Ik drink de nieuwe most' wordt gezongen door Nico van der Meel en begeleid door René Meeuws op draailier.

https://www.youtube.com/watch?v=FXYZu1tbo0A

F.A. Snellaert publiceerde dit lied ook al in zijn boek: ‘Oude en nieuwe liedjes bijeen verzameld door F.A. Snellaert – uit 1864.

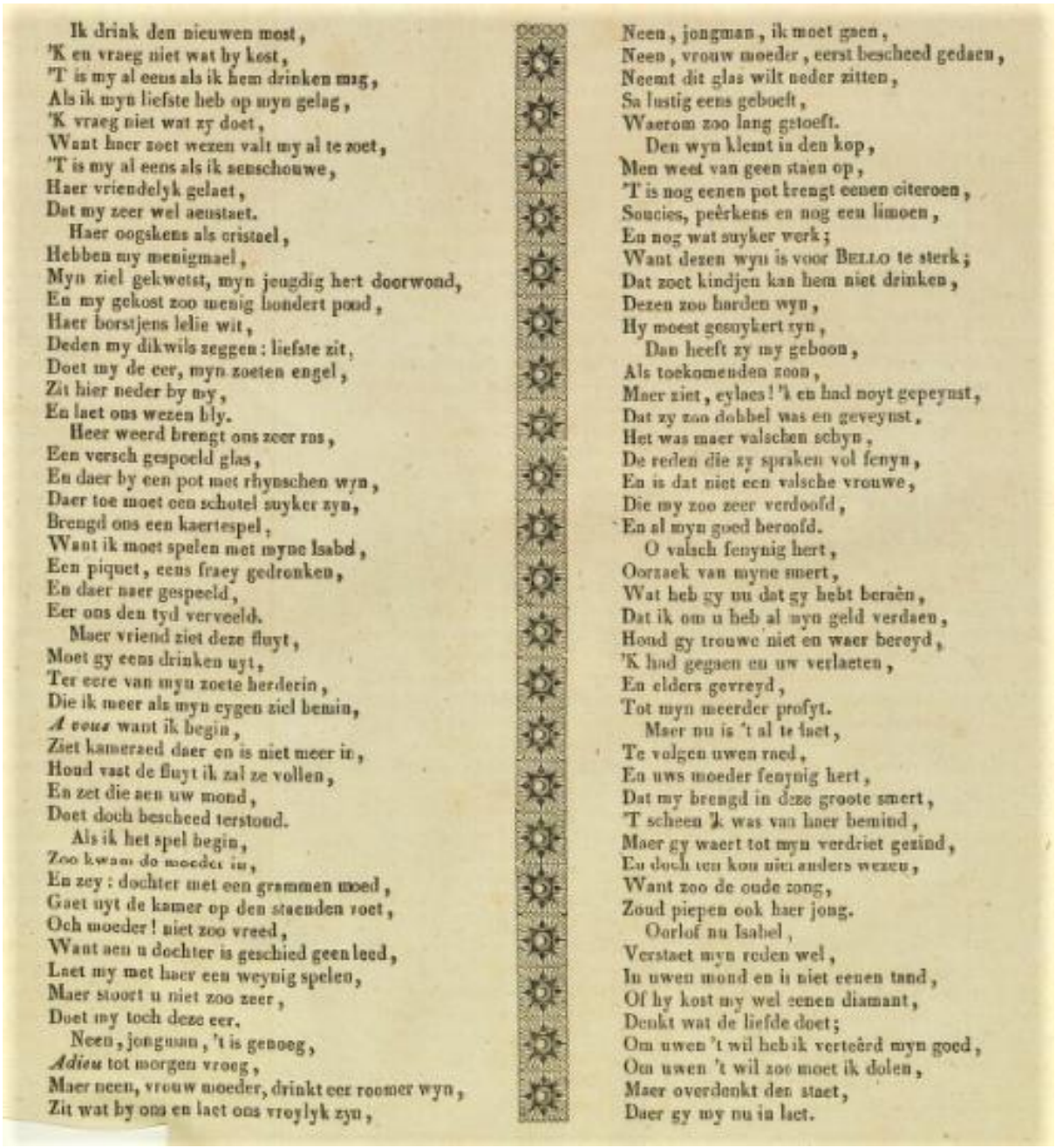

Ik drink den nieuwen most,
'K en vraeg niet wat hy kost,
'T is my al eens als ik hem drinken mag,
Als ik myn liefste heb op myn gelag,
'K vraeg niet wat zy doet,
Want haer zoet wezen valt my al te zoet,
'T is my al eens als ik aenschouwe,
Haer vriendelyk gelaet,
Dat my zeer wel aenstaet.
Haer oogskens als cristael,
Hebben my menigmael,
Myn ziel gekwetst, myn jeugdig hert doorwond,
En my gekost zoo menig honderd pond,
Haer borstjens lelie wit,
Deden my dikwils zeggen: liefste zit,
Doet my de eer, myn zoeten engel,
Zit hier neder by my,
En laet ons wezen bly.
Heer weerd brengt ons zoer ros,
Een versch gespoeld glas,
En daer by een pot met rhynschen wyn,
Daer toe moet een schotel suyker zyn,
Brengd ons een kaertespel,
Want ik moet spelen met myne Isabel,
Een piquet, eens fraey gedronken,
En daer naer gespeeld,
Eer ons den tyd verveeld.
Maer vriend ziet deze fluyt,
Moet gy eens drinken uyt,
Ter eere van myn zoete herderin,
Die ik meer als myn eygen ziel bemin,
A vous want ik begin,
Ziet kamerzael daer en is niet meer in,
Houd vast de fluyt ik zal ze vollen,
En zet die aen uw mond,
Doet doch bescheed terstond.
Als ik het spel begin,
Zoo kwam de moeder in,
En zey: dochter met een grammen moed,
Gaet uyt de kamer op den staenden voet,
Och moeder! niet zoo vreed,
Want aen u dochter is geschied geen leed,
Laet my met haer een weynig spelen,
Maer stoort u niet zoo zeer,
Doet my toch deze eer.
Neen, jongman, 't is genoeg,
Adieu tot morgen vroeg,
Maer neen, vrouw moeder, drinkt eer roomer wyn,
Zit wat by ons en laet ons vroylyk zyn,
Neen, jongman, ik moet gaen,
Neen, vrouw moeder, eerst bescheed gedaen,
Neemt dit glas wilt neder zitten,
Sa lustig eens geboeft,
Waerom zoo lang getoeft.
Den wyn klemt in den kop,
Men weet van geen staen op,
'T is nog eenen pot brengt eenen citeroen,
Soucies, peêrkens en nog een limoen,
En nog wat suyker werk;
Want dezen wyn is voor BELLO te sterk;
Dat zoet kindjen kan hem niet drinken,
Dezen zoo harden wyn,
Hy moest gesuykert zyn,
Dan heeft zy my geboon,
Als toekomenden zoon,
Maer ziet, eylaes! 'k en had noyt gepeynst,
Dat zy zoo dobbel was en geveynst,
Het was maer valschen schyn,
De reden die zy spraken vol fenyn,
En is dat niet een valsche vrouwe,
Die my zoo zeer verdoofd,
En al myn goed beroofd.
O valsch fenynig hert,
Oorzaek van myne smert,
Wat heb gy nu dat gy hebt beraên,
Dat ik om u heb al myn geld verdaen,
Houd gy trouwe niet en waer bereyd,
'K had gegaen en uw verlaeten,
En elders gevreyd,
Tot myn meerder profyt.
Maer nu is 't al te laet,
Te volgen uwen raed,
En uws moeder fenynig hert,
Dat my brengd in deze groote smert,
'T scheen 'k was van haer bemind,
Maer gy waert tot myn verdriet gezind,
En doch ten kon niet anders wezen,
Want zoo de oude zong,
Zoud piepen ook haer jong.
Oorlof nu Isabel,
Verstaet myn reden wel,
In uwen mond en is niet eenen tand,
Of hy kost my wel eenen diamant,
Denkt wat de liefde doet;
Om uwen 't wil heb ik verteêrd myn goed,
Om uwen 't wil zoo moet ik dolen,
Maer overdenkt den staet,
Daer gy my nu in laet.

Snellaert voegde er ook de muziek bij.

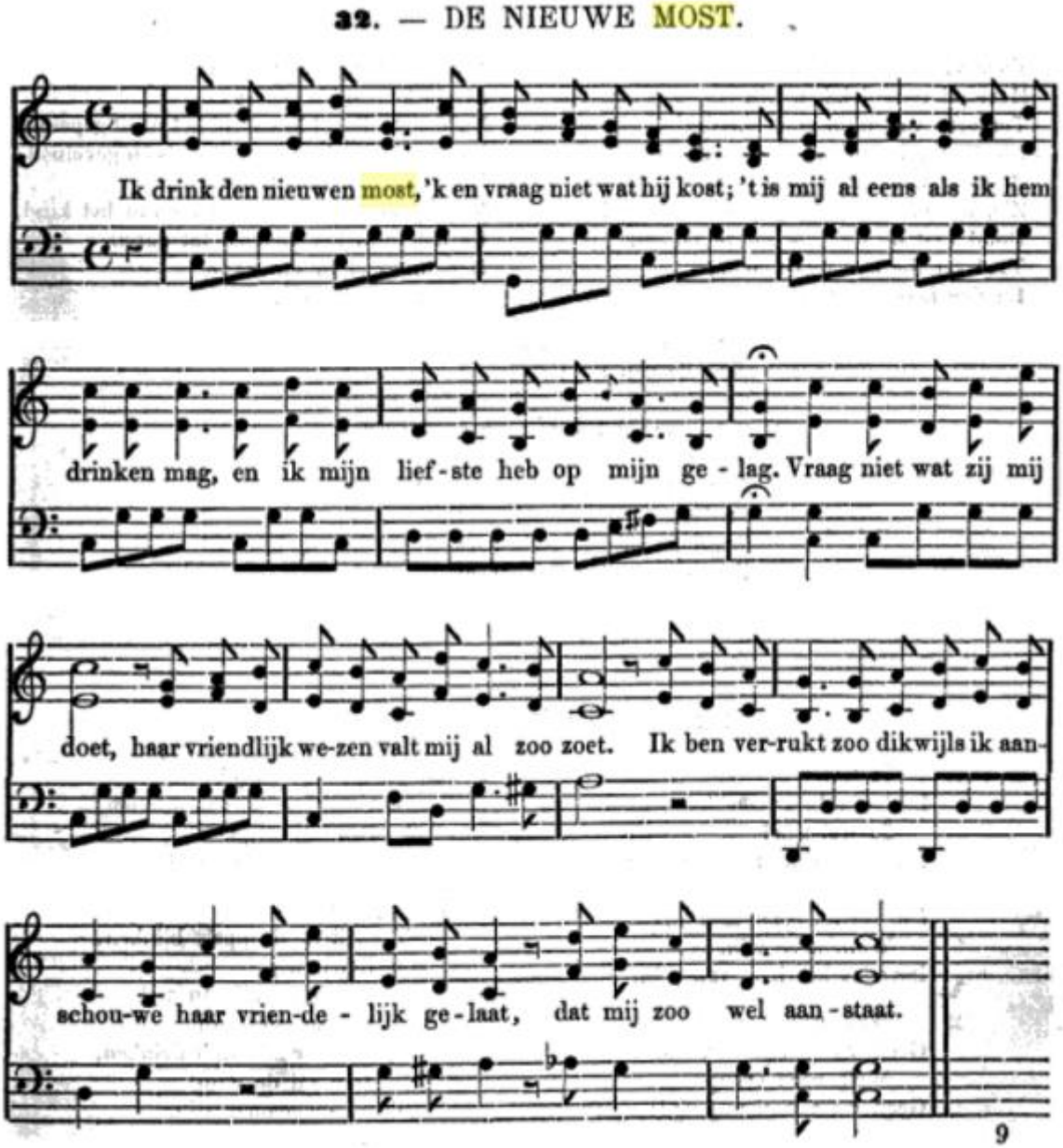

Het volgende lied dat ik uit de bundel van Lambin haal is het eigenaardige 'Verstraete vaert naer 't lekker-land; een lied dat volgens mij eigenlijk eens een moderne versie waard is.

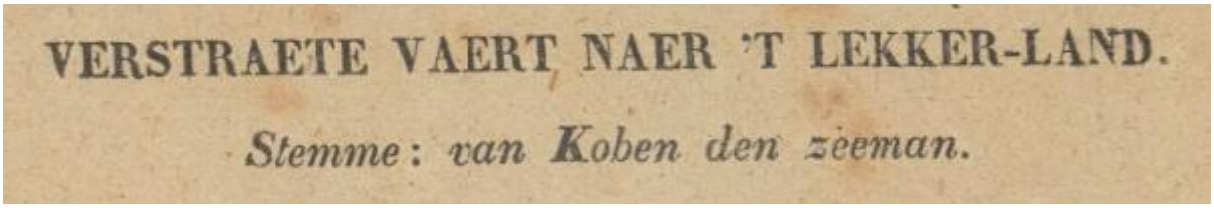

Verstraete vaert naer 't Lekkerland.
Stemme: van Koben den zeeman.

Bankeroutiers hebt maer geduld,

Voddemans met u gat vol schuld,
Iedereen zegt 't is slegten tyd,
Maer 't is dat gy niet slim en zyt,
Die zonder geld niet meer kan haelen,
En niet en heeft om te betaelen,
Verstraete die heeft een schip op strand
Om te vaeren naer 't Lekkerland.

Wevers en maekt nu geen verdriet,
Slaet u schietspoel door het riet;
Uytgetapte herrebergiers,
Kaele bakkers en winkeliers,
Uytgeschudde nieuwe ryke,
Visch-verkoopers van gelyke,
Steekt met Verstraete u van kant,
Om te vaeren naer 't Lekker-land,
De Kleermaekers groot en kleyn,
die mogen op het schip ook zyn,
Komt schoenlapper bly van geest,
Wilt uwen hamer, tang en leest,
Altemael in uwen spanriem knoopen,
En laet dan Crispijn maer loopen,
Steld uwe armoede maer van kant
Om te vaeren naer 't Lekker land.

Ryke koopmans zonder geld,
Die en worden niet veel geteld,
Zonder geloof of crediet,
'K bid u en treurt doch daerom niet,
Komt op het schip al van Verstraete,
In twee dagen hebben wy baeten,
Naer het Luy-Lekker-land vermeld,

Daer de boomen draegen geld.
Al die krom gaen en gebuld,
Door het gewigt van de schuld;
De mode poptjes ryk in schyn
En zonder brood of boter zyn;
De dochters met verbrande billen,
Zullen de Venus-jonkers willen,
Blink-verkoopers van gelyk.
Worden in 't Lekker-land weêr ryk.
Onze mulder die is al zot,
Om dat de meel-kist is in slot;
Waer door dat dien armen man
Niet meer scheppen of gieten kan:
Klemt op 't hoogste van uwen molen.
En laet u van de trappen rollen,
Wilt met ons naer 't Lekker-land gaen,

Daer en woonen geen ratten in 't graen.
Liedje zangers, zelden ryk,
Tanden-trekkers vol pratyk,
Operateurs met uw verstand,
Neemt uwen rietstok in de hand,
Komt met den balsem en paquetten
Naer het Luy-Lekker-land: ik zal wedden
Dat gy met uwen orvitaen
Op den hoogsten trap zult staen.
[p. 269]

Verstraetes schip is wel voorzien,
Met alle slag van brave liên,
Bankeroutiers en krottist
Die en worden er niet gemist:
Wy en vreezen voor geen bezwaeren
Als wy zyn over de baeren,
Adieu Vlaenderen en Braband,
Wy gaen naer 't Luy-Lekkerland.

Tot zover enkele liederen uit het rijke repertoire dat Lambin-Verwaerde van Ieper publiceerde. Hij had een collega-publicist die te Gent ook dergelijke bladen liet verschijnen; de heer Van Paemel.
Ik herinner mij een discussie enkele jaren geleden – waarin een paar koppige moezeladepten vonden dat die historieliederen geen 'volksliederen' waren.
Heren en dames, deze liederen zijn soms eeuwenlang gezongen; wat wil je dan nog meer? Alleen maar draailierdansjes?

Wat ik ook niet kan laten, is het onderstaande lied uit het Antwerps liedboek van het jaar 1544. Het is dus echt stokoud, maar nog altijd 'actueel' en voor ons Poperingenaars is het bijzondere dat de 'kei' vermeld wordt.

Een nyeu liedeken

Uit het Antwerps liedboek – 1544

Die man
Eylaes ic mach wel weenen ende druckelijck claghen
Dat ic voor mi noyt sulcken houwelijck nam
Ic liep om hebben een wijf bi nachten bi daghen
Maer lacen mi dunct dat ic tijts genoech quam
Si roept met moede gram
Ghi zijt een achterlam
verblijf
Dus dunct mi even stijf
Aen elck oore hanget een wijf

Dat wijf
Eylaes ic mach wel om myn houwelijc weenen
Mijn man hout mi deerlick int gequel

Ick en hebber niet te veel meer dan eenen
Die is my so verdrietelicken ende so fel
Och wilde hem yemant wel
So soude ick scheyden snel
Daervan
Want so ick ghemercken can
Aen elck oore hanghet een man

Die man
Mijn wijf is vermaert voor een clappeye
Commeren volghen haer een groot getal
Eens ter weecken lotert haer de keye
Men vinter meer, maer ic en kense niet al
Dat maectse sulcken gehschal
Het schijnt dat si trecken sal
Een knijf
Door sulcken corofij
Aen elck oore hanget een wijf

Dat wijf
Mijn man is ledich, seldne werct hi geerne
Hem grouwelt dat hi mi bi hem siet of hoort
Hi loop met zyn dronckaerts in de taveerne
Den lesten penninc moet daer springer voort
Dan comt hi so versmoort
Tot miwaert seer verstoort
Hi dan
Mi dunct door sulck gespan
Aen elck oore hanget een man

Die man
Ongehout had ic wel moghen blijven
Hadde ick gedaen na mijnder vrienden raet
Als ick schelde, so wil si vechten en kiven
Van hier tot Roomen en isser gheen so quaet
Ic bense so versaet
Dat ick als een versmaet
Katijf
Mi dunct door haer bedrijf
Aen elck oore hanget een wijf

Dat wijf
Mijn man doet ons goet ter merct voeren
Dwelck dmeester deel al is vercocht
Dan gaet hy tuysschen den elleboghe roeren
Daer joncker clucht een baexcken sidt en poyt
Hi maect mi so beroeyt
Mi deert dat ic hem oeyt ghewan
Want so ic eerst began
Aen elck oore hanget een man

Die man
Mijn wijf soude so geerne zyn een caelgie
Ende draghen alle daghe een nyeu fatsoen
Een riem, koers, keerl ende een saeyen saelgie
Dan gebreken haer, noch coussen ende schoen
Can ict niet al voldoen
So heb ick een sermoen op dlijf
Mi dunct door sulck ghekijf
aen elck oore hanget een wijf

Dat wijf
Adieu hier mede so willen wi oorlof nemen
God gheef den vrowuen een vrolijc jaer
Die sonder mans gheoechlijck bremen
Die mogen sorgeloos wandelen hier ende daer
Maer ick blijve int misbaer
Mi volchde liever naer
Den ban
Dan mi fortuyne gan
Aen elck oore hanget een man

Maar goed, we gaan terug naar het begin van de 19de eeuw.

Anoniem liedboek uit Frans Vlaenderen – omstreeks 1815

Dit 'anoniem' handschrift zit in copievorm in het Archief van de Franse Nederlanden in de bibliotheek van de KULAK onder nummer 4.12.
Het anonieme liederboek werd waarschijnlijk omstreeks 1815 geschreven en bevat liederen, genummerd van 1 tot 48, terwijl de nummers 22 en 44 tweemaal voorkomen en het lied onder nummer 30 en 41 het zelfde is. Nummer 41 is bij deze verwerking nummer 49 geworden. Het komt er op neer dat er eigenlijk 50 liederen zijn opgetekend.
Ik heb het handschrift leren kennen bij ***Cyriel Moeyaert****, waar ik het heb kunnen fotograferen om het dan uit te typen.*

Uit dit manuscript haal ik de eerste vijf liederen.

Nummer 1 - Nieuw lied op het houwelijk van zijne majesteyt Napoleon met Marie Louise, dochter van den keijzer van Oostenrijk

Stemme: Van den bloemist – *Deze melodie heb ik niet gevonden*

1
Men hoort nu door dees nieuwe blaeren
Ons verstand die moet stille staen
Als men heden nu hoort verklaeren
Dat Napoleon komt 't ontfaen
Het sacraement van d'egte trouwe
Een keijzers dogter voor zyn vrouwe
Verbind haer herte vleesch en bloed –
bis Door liefde zoet 3 mael

2
Marie Louise arts hertoginne
Den roomschen keijzers dogter teer
Die geeft haer rouw uyt zuyver minne
Z'is gezegend van God den heer
Haer kroon en scepter zal doen beven
Mars, den bloedhond zal moeten sneven
Minerva leent aen haer de hand – bis
Tot troost van 't land – 3 mael

3
De trouw die komt veel vreugden geven
Aen de Franschen en Oostenrijk
Men mag op hoop van vrede leven
Men ziet de jonkheyd al gelijk
Gebeden tot den hemel stieren
Dat Napoleon mag regieren
In de vreeze gods meer en meer – bis
Door christus leer – 3 mael

4
Den soldat die vogt g'heel getrouwe
En die gekwetst afkomt uyt 't veld
Zijn majesteyt geeft aen die trouwen
Voor loon zes hondert guldens geld
De jonge dogters hun verblijden
't is beter een oude invalide
Als altijd in't verdriet te zijn – bis
En in de pijn – 3 mael

5
Men hoort in dorpen en steden
Roepen lang leeft zijn majesteijt
Verleent ons eendragt ende vrede
En den vlugteling liberteyt
Die altijd weenen ende zugten
Mavo is 't veld die hun deed vlugten
(mavo = mars)
De vorstin smeekt Napoleon – bis
Geef hun pardon – 3 mael

6
Napoleon als onzen vader
Marie Louise ons moeder teer
Zij bidden met d'handen te gaeder
Helpt ons uyt droefheyd en verzeer
Wij zugten met 't herte vol vreezen
Gij zijt ons voogd, wij zijn uw weezen
Wij bidden uwe majesteyt – bis
Om de vrijheyt – 3 mael

7
Niets en gebeurt er op der aerde
Zonder gods bevel of toelaet
Marie Louise hoog in waerde
Die nu op den franschen troon staet
God wilt hun zijnen zegen geven
Dat den Franschen vorst lang mag leven
En christus wetten vooren staen – bis
Ons loon 't ontfaen – 3 mael

Lang leeft triumphantelijk Napoleon den franschen keijzer, als oock Marie Louise de fransche keijzerinne,
die dat heeft geschreven, zijn naem in de penne gebleven.

Nummer 2 – **Weergalm van eene ongelukkige moeder**
Stemme: Vriendin, ik ben in t'lot gevallen

1
Als een maeget haer laet bedriegen

In haere jeugd van een minnaer

Of als zij haer in slaep laet wiegen
Wat stort zij in de rampen zwaer
Zij vind haer zonder eere in zugten
De schaepkens zijn de liefde vrugten
Gewonnen in beloften zoet
Het welke een moeder dolen doet,
O tegenspoed, O tegenspoed, O tegenspoed

2
Ik was een spruyt van twintig jaeren
Als de liefde mij had verblind
Ik koos een uyt van mijn minnaeren
als voor mijnen getrouwen vriend,
Hij belofde mij door de echte trouwe
Te nemen voor zijn liefste vrouwe
Maer als ik van twee schaepkens lag
Hij naer mij niet meer om en zag
O droeven dag, O droeven dag, O droeven dag

3
Mijn eygen moeder ende vader
verlieten mij in dezen nood,
O God mijn vrienden allegader
weygerden mij een stuksken brood
mijn kinderen die nae voedzel dorsten
zogen het bloed uyt mijne borsten
ik wiste niet meer wat te doen
om mijn jonge schapkens te voen,
‘K gaf zoen op zoen, ‘K gaf zoen op zoen,
“K gaf zoen op zoen

4
Ik trok uyt mijn hooft hands vol haeren
De wanhoop voerde mij ten top
‘K verwenschte de valsche minnaeren,
‘k nam alle twee mijn kinderen op,
ik ben met hun door nood gedwongen,
eylaes, in het water gesprongen
O valsch verleydende mans geslagt
Waer hebt gij een moeder gebragt
O droef gedagt! O droef gedagt! O droef gedagt!

5
Ziet hier jongheyd ’t gevolg der liefde
Die op geen rechten grond en groeyt
De scheuten die het herte griefde
Worden zoo bitter afgesnoeyd
Maegden wilt mijn geval doorlezen
Het kan voor u een spiegel wezen
Buyten den echt alle vermaek
Heeft eenen bitter agtersmaek
Noteer die zaek! Noteer die zaek! Noteer die zaek!

Nummer 3 – Aengenaem meylied
Stemme van den bloemist of vous liefhebbers van genugte

1
De aengenaeme meysche dagen
Verheugt de jongheyd allegaer
Hagel, sneeuw ende stuere vlaegen
Moeten met dezen tijd van ’t jaer
Verdwijnen, ja, zij moeten schuyven
De edel ranken van de druyven
Die ziet men nu met blaeders staen
Den aengenaemen mey komt aen *(bis)*
Staekt uw getraen *(drye mael)*

2
Hoort eens de vogels tierelieren
Het schijnt te zijn een hemels zael
Men ziet ze door de velden zwieren
Den lieffelijken nagtegael
Die laet blijgeestig zijn stemme hooren
Elk vogeltjens doet zijn devoiren
Den koekoek roept geduerig aen,
Het kwakkelten dat hoort men slaen *(bis)*
Staekt uw getraen *(drye mael)*

3
Al het pluymgediert laet hem hooren
’t leeuwerken klemt naer het firmament
Het pluymgediert doet zijn devoiren
O zoeten mey O lieve lent!

4
In mey doet den landsman herleven
Hij gaet met vreugd den akker in
Men ziet hem den akker doorzweven
Met kinderen en met boerin
Gij die komt dog eens alle jaeren
Muziekanten stelt eens de snaeren
Speelt van de schoonste deuntjens uyt
Maekt met den mey een zoet geluyt *(bis)*
Een zoet geluyt *(drymael)*
Hij ziet met den mey alles groeyen
Hij ziet met den mey alles bloeyen
Den boer ziet zijne vrugten aen
Met den mey schoon en jeugdig staen *(bis)*
Staekt uw getraen *(drymael)*

5
Laet ons nu al de eere geven,
Aen onzen heer den opperal
Hij doet met den mey al herleven
Wat datter leeft op ’t aerdsche dal,
Hoe zoet zijn dog de meysche dagen
Hoe stuer zijn de wintersche vlaegen
Jongheyd weest nu van herte blij
En zingt, vivat den zoeten mey *(bis)*
Maekt alles blij *(drymael)*

Eynde

Nummer 4 - De mistrooste moeder, klaegende aen haer kind
Stemme: De vlaemse meyd, of't jaer vierthienne -

1
Adieu, adieu de liberteyt
De zotte min heeft mij verleyd
Ik ben bedrogen
Van een valschen minnaer
hij heeft gelogen
Helaes, wat droefheyd zwaer
2
Ik die ben moeder zonder man
Ja, ik heb er gedenken van
Ik zit in lijden
Met een kleyn kind op mijnen schoot
Gij doet ons moeder groot hertezeer
Maer 't is verloren
3
Hoe dat 't mij lief is ofte leed
Hij heeft gesworen
Dikwils een valschen eed
4
In plaets van hem te noemen vaer
Hij is een valschaert en verraer
'k wil hem zoo naemen
Ik ben in lijden en getraen
Wij zullen 't zaemen
Voor het streng oordeel gaen
5
Kind, gij voert den naem van bastaert
Maer al mijn klaegen
Is om niet, ik word bespot
'k zal het verdraegen
Ter eere van god
Eynde

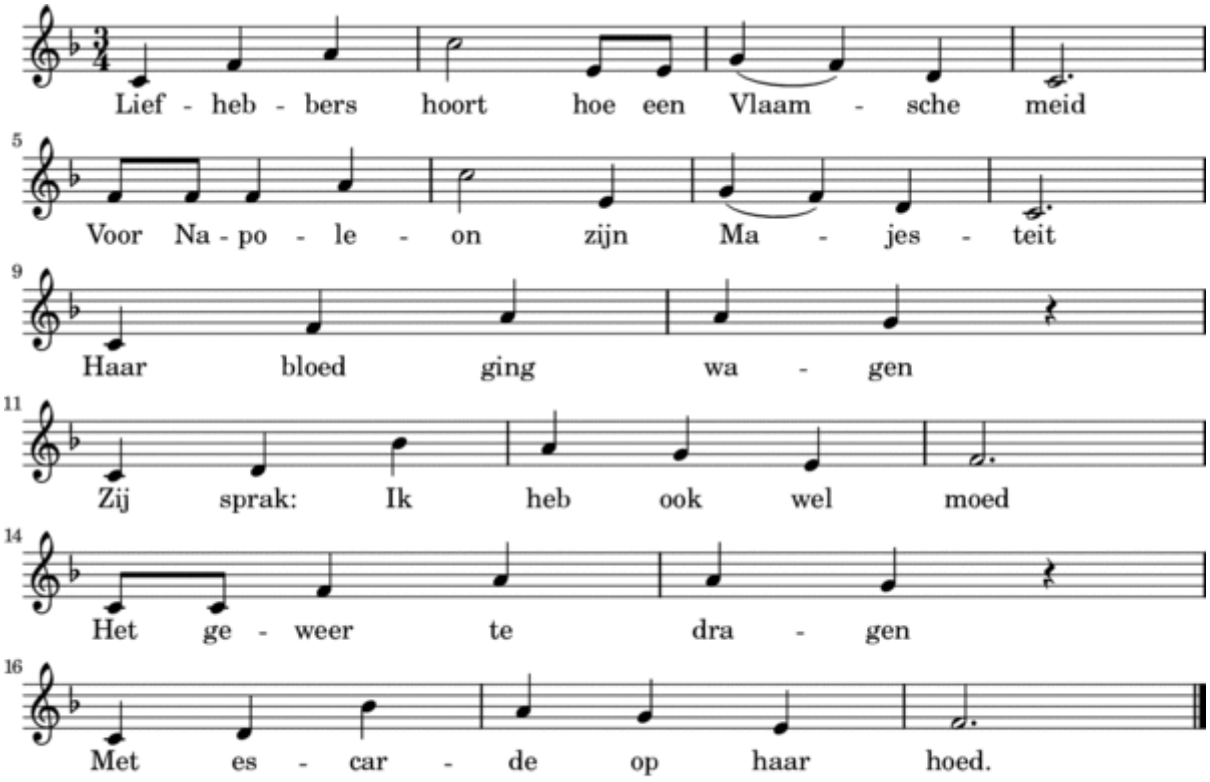

http://www.liederenbank.nl/image.php?recordid=111744

Nummer 5 – Voorstellinge tot den houwelijksken staet , tusschen Jan en Roza

Stemme: ik ben een meijsje als mijn moeder

Jan 1
Roza gij word van mij gegroet
Uw deugd en schoonheyd steekt mijn zinnen
Ligt van mij brandende gemoet
't is dat ik u als 't zout beminnen
Zegt Roza wat zijt gij van zin *(bis)*
Gaet gij mij haest het ja woord geven
Uyt zuyver liefde hertsvriendin
Om met mij in de trouw te leven

Roza 2
Ik trouwen, trouwen Jan, met u
Neen, vriend, stelt dat uyt u gedagten
Ik zegge het en ik meene het nu
Dat ik gaen voor mij zien en tragten
Mij 't houden aen de libertijd, *(bis)*
Ik hebbe wel den bras van trouwen
Dat is mijn hert regt uyt gezeyd
Dat ik het als de peste schouwen

Jan 3
Tut tut Roza gij meent dat niet
Dat gij wiste wat geestigheyden
Dien er in de trouwe geschied
Gij zoud wenschen in d'egt te treden
Geloof mij Roza, 't zal wel gaen *(bis)*
Laet ons van thien vijf zinnen maeken
Wilt mij in u erms ontfaen
't saemen 't houlijks vreugd te smaeken

Roza 4
Zwijgt Jan, met u vleyende tong
Gaet, zingt en toont dat gij kont liegen
Gij zijt waerelijk veel te jong
Om mij in't houlijksbed te wiegen
En dan misschien mijn gelt en goet
Dat ik heb en staen te verwagten *(bis)*
Al te verteeren, zuer voor zoet
Neen, neen Jan, Roza zal nog wagten

Jan 5
Kom, kom Roza en peyst dat niet
Dat ik u gelt al zoud verdrinken
Schoon het meer als ’t zondags geschied
Vrienden wilt dat van Jan niet denken
‘k zweer u bij sterren, zon en maen *(Bis)*
Als dat ik ’t houwlijks twist zal mijden
En u als man getrouw bij staen
In vreugd, in voorspoed, smerte en lijden

Roza 6
‘k geloof het al Jan dat gij zegt
M’heeft altijd braeve mans gevonden
’t waer wel ongelukkig en slegt
Dat zal om herven slegt bestonden
Maer hoe veel zijn er niet in schijn
Van buyten schaep en wolf van binnen
(bis)
Men kan niet te voorzigtig zijn
Om zoo een stuk werk te beginnen

Jan om te sluyten 7
’t is ook waer dat gij zegt Roza
in d’egt is zuer en zoet te smaeken
kom geeft u hand op trouw, zegt ja
slaet toe en laet me u poezel kaeken
omhelzen, ah het zal wel gaen *(bis)*
En als ‘khaer meende een kus te geven
Roza liep weg en Jan bleef staen
Zoo is ons trouw weer onderbleven
Eynde van dit liet maer van de vrijage niet

FERNANDUS en LUCIA

1e Couplet.

De liefde is wonderbaar in haar werken,
Bij onderlijk onder het vrouwengeslacht
Een stuk waardig om te bemerken
Hebben wij hier in het lijdt gebracht.
Een soldaat, schoon van geslacht
Stond voor den generaal
Zoo menig nacht op wacht, op wacht.

2e Couplet.

De generaal had tot zijn behagen
Een dochter, het was een eenig kind,
Die den soldaat kwam liefde dragen
En sprak oh Ferdinand is mijn vrind,
Hij staat alleen in mijn behagen
'tIs gij alleen die aan mijn jeugdig hart
Door de smart, door de smart.

3e Couplet.

Ach, wel lief, waar d'olen onze zinnen
Zoo had den generaal, uwen papa
Gedogen dat wij elkaar beminnen
Of dat ik zal trouwen, zoo zei Lucia
Zij sprak, laat ons te samen vluchten
Ik Heb geld en goed voldoet aan Lucia
Zeg ach ja, zeg ach ja.

4e Couplet.

Maar hij deserteerde en hij werd gevangen
Buiten de stad aan wacht van de poort,
Men deed hem in de boeien prangen
Oh droefheid dan als zijn lief dat hoort
Zij ging aan haren vader vragen
Zonder dat hij haar liefde merken zoo
Pardon, pardon.

5e Couplet.

Mijn kind vraagt hier toch geen genade
Hij is schuldig en hij moet sterven de dood
Hij is verwezen door den krijgsraad
Te sterven door den bal of 't lood.
Zij ging bedroefd op haar slaapkamer
En riep oh dood ruk mij van de wereld af
In 't graf, in 't graf.

6e Couplet.

Zij heeft een kort besluit genomen
Zij ging dan 's avonds met een beurze geld
Totdat zij is bij den cipier gekomen
En heeft hem het geld ter hand gesteld
Om bij den soldaat te mogen komen
Op weinig tijd waren zij op het oordt
Akkoord, akkoord.

7e Couplet.

Nauwelijks was de cipier vertrokken
Zij deden malkanders kleeren aan
En Lucia in plaats van rokken
Nam Ferdinand en deed zijn kleeren aan
Als de cipier kwam te ontsluiten
In plaats van Lucia liet hij den soldaat
Op straat, op straat.

8e Couplet.

Fernandus kwam een schuilplaats 'teerven
Die Lucia hem had aangezeid
Maar als de dag en uur kwam van sterven
Bracht men alras de soldaat al op het veld
Zij knielde voor haar doodkist neder
Maar als den tamboer de doodslag sloeg
Zij vroeg, zij vroeg.

9e Couplet.

Pardon, Mijnheeren hier al te gader
Ik ben een dochter, een jonge maagd
t Is Lucia die aan haren vader
Pardon voor haren minnaar vraagt
Zij heeft haar borsten open getrokken
En riep, laat Ferdinand nu maar vrij
Dood mij, dood mij.

10e Couplet.

De generaal die riep met klacht al bevend
Sta op mijn kind en ik zie, uwe liefde rein
Gij zult altijd met Ferdinandus leven
En ik maak hem nog eerste kapitein
Toen heeft hij Ferdinand doen komen
En dankt en zij trouwden korts daarna
Te gaar, te gaar.

11e Couplet.

Jonkheden laat heden nog eens een spiegel wezen
Al die wilt minnen met een oprecht gemoed
Gelijk deze maagd die hier is aangeprezen
En ziet toch nooit naar geen geld of goed
Dan zult gij naar een eeuwig strijden
Van God bij erven d'hemelsche kroon
Voor haar loon, voor haar loon.

Louis Vermeulen
ADINKERKE.

En ik kan het niet laten om er toch nog eentje bij te doen, dat met den hommelpluk te maken heeft.

Prachtige foto van de liedjeszanger op de brug te Poperinge rond 1900 – afgehaald van de facebook van Willy Tillie.

Naar den Hommelpluk

Wijze- ‘k heb jou gekust in Honolulu

Naar ’t dorpje Watou welbekend
Trekt menig vrouwtje met haar vent
Ja, zelfs de kinders zijn er bij
En zingen ’t hommelliedje blij

We gaan vol lust, de hommel plukken
De hommel plukken met ons gezin
’t is aardig werk, de hommel plukken
De hommel plukken voor ons gewin
De ranken gaan vlug door ons hand
Want dat is werk naar onze tand
We gaan vol lust de hommel plukken
De hommel plukken met ons gezin.

Zie, wilt ge weten hoe dat gaat
Van ’s morgens vroeg tot ’s avonds laat,
Gaat d’hommel er van hand tot hand
En komt terecht al in de mand

Mannen en vrouwen zij aan zij,
Zitten geschrankt al in de rij
Zonder verpozen brengt men aan

En ’t plukken moet steeds vlugger gaan

En is de pluk weer eens gedaan
De plukkers zijn dan ook voldaan
Ze wonnen door hun noeste vlijt
Weer eens mooi geld in korten tijd.

We vroegen ook eens aan **Patrick Clabau** *om aan de liedjeszak te schudden en we kregen het volgende van hem doorgestuurd.*

Muziek door de tijd – Patrick Clabau

Reeds enkel jaren hou ik mij bezig met volksmuziek en o.a. de marktzang en het verhalende lied. Bij ons thuis werd veel gezongen bv. : de pispot, het lanterntje enz. Ik zie mijn pa ze nog brengen met veel overtuiging. Toen er eens gevraagd werd door mijn zus of we eens zouden wat liederen brengen naar aanleiding van erfgoeddag ging de bal aan het rollen en waren we vertrokken, nu reeds 13jaar.
Er was een thema per jaar en zo was het eerste gevaar. Dit resulteerde in liederen , o.a. De bende pollet , het lanterntje zat er ook in enz.
De bende pollet is een algemeen gekende bende op onze streek die onze ouderen veel schrik in boezemde. De verhalen spelen zich af beging 20e eeuw en leenden zich zeer goed voor de markt zanger. Vele aspecten kwamen aan bod, zo gebruikten wij dan de onthoofding van de bende. De liederen moesten het verhaal brengen van die dag waarop het voor de mensen feest was. Meestal hoorde daar dan ook een doek bij waar de zanger met een stok de gebeurtenis aan toonde.
De liederen werden meestal gemaakt op een melodie die de mensen kenden en die ze na de 2e strofe al meezongen vanop hun gekocht blaadje. De tekst ging als volgt,

De Bende Pollet

1

Daar kwamen de berichten uit Frankrijk reeds aan,
dat men de vier booswichten het hoofd nu ging afslaan.
Het was waar de moordenaars bende van Hazebrouck moest op 'tschavot
En zo heeft toch alles een ende de opperste rechter is god.

Ref.

De bende Pollet is onverlet 't hooft afgesla-agen
In dorp en in stee is 't volk tevree niemand zal klagen
Die laffe barbaars, die moordenaars zijn nu gesto-orven
Verdiend was hun straf, en wij zijn er voor goed van af.

2

Het nieuws werd gauw vernomen als dat de guiliotien,
van Parijs was gekomen, elk liep er henen zien.
Er kwamen veel duizenden lieden van 's avonds al reeds in de stad
Die kwamen om dat af te spieden, niemand was er van afgemat.

Ref.

3

De klok had 'tuur geslagen , het uur van hunne dood.
De rechter kwam opdagen ,de stilte was nu groot.
Deroo werd den eerste genomen en gebra-acht tot bij het schavot
Zo onder het me-es gekomen 'twas gau-uw beslist met zijn lot.

Ref.

4

De tweede die moest volgen dat was Canut Vromant,
hij zag vergramd, verbolgen 't was Pollets luitenant.
Hij werd op de wipplank gebonden , zijn hoofd viel dan onder het mes,
En zo was zijn leven verzwonden, mocht het voor het volk zijn een les.

Ref.

5

August Pollet den derde - het was nu zijne toer,
hij kwam nu ook ten berde, elkeen die stond op loer.
Hij had ook veel moorden ten laste, hij stond daar het hart vol verdriet.
De beulsknechten namen hem vaste, en spoedig werd was hem recht geschied.
Ref
6
De kapitein der bende werd als laatste onthoofd,
hij die geen medelij kende werd ook van 't leven beroofd.
Voor die moorden en hun wreedheden hebben zij hun straf ondergaan
De mensen zijn alle tevreden, 't is nu met die bende gedaan

Deze vorm van zang was ook een deel nieuws brengen.

Een lied die mij altijd al gefacineerd heeft is het lied van de voerman. Het was een lied dat Pé Elie zong daar hij zelf Carton was geweest moet dit voor hem ,als gelovige man een mooi verhaal zijn geweest. Ik zet hier slechts enkele strofe's daar het lied er 15 telt. Vroeger toen de mensen dit brachten was het de bedoeling dat het volk luisterde naar de tekst en zeker het verhaal in zich op nam. Het begon zo;

De voerman

1
God toont zijn werken wonderbaar, men hoorde hier een vreemde maar,
Door g'heel ons christenland waarop het verstand, stil zou moeten staan
En zwijgen.
Eenen voerman op 'd Arrasche baan, bleef versteld met zijne paarden staan,
Of hij zijn peerden sloeg, of met de zweep aan joeg ' ten was al noet genoeg.

2
De peerden trokken zich bijna lam, de wagen niet voort en kwam.
Nu vloekt hij om zijn lot, dan riep hij bij god om bijstand en hulpe.
Daer kwam ene oude man bij hem, lang gebaard met ene lieve stem
En zeyde, vriend vloek niet bid god in u verschiet, peins dat gods wil geschied.

3
Spring op u peerd, zeyde den ouden man, ik zal voor u doen wat ik kan.
Ik hoop in Jezus naam dat wij t'saem uit den poel geraken.
Den voerman op zijn peerden sprong en zo hij hen met toom bedwong.
De peerden hielden string, de wagen straks voortging, 't was een verwondering.

Zo gaat het verhaal verder zodat de voerman de oude man meeneemt naar een herberg om hem te bedanken en hem eten en slaaping te geven, maar de waardin weigerde de oude vieze man .Zo gaat het vehaal voort:

7
Dees weerdin sprak trots en fier, voor is er goed logist hier, maar
Dien onnuttigaerd, of vuilen grijzaerd, zal ik niet logieren.
Den voerman die zeyde, vuil of net, hij zal slapen in een bed,
Indien hij onkruid laat, weerdin ik zijn in staet de te betalen de schaed.

Zo gaat het verhaal verder de voerman en de oude man eten samen en gaan dan naar bed, waar ze een lang gesprek hebben, en de voerman legt hem uit dat hij een zoon heeft die bij het leger moest, en hij bang is dat hij zal sterven.

De grijzaerd troost hem en zegt dat hij binnen de 4 maand thuis zal zijn. Ook laat hij uitschijnen dat de weerdin deze nacht iets zal overkomen. Daarna slapen ze vredig in.

De volgend morgen:

12

Maer s'morgens, met den vroeg dag, hoort men een jammerlijk geklaag,
O Jezus en Maria onze lieve mama is subiet gestorven. Jezus , Jezus mijne vrouwe is dood,
riep den baes , ach wat een harden stoot.
Den voerman liep terstond zo ras als hij kond, hij dees weerdin dood vond.

De voerman denk plots aan de woorden van de oude man en loopt terug naar zijn kamer.

14

Den voerman naer zyn kamer liep, meende dat de grijsaerd nog sliep,maar hij stond al verplet als hij vond in zijn bed ene gouden Jezus.
Met zijn armen open aen ene kruis, elk stond versteld in het huis, van te zien
't blinkent schoon het beeld van god de zoon al met ene doornen kroon.

En natuurlijk een verhaal heeft een moraal :

15

Daerom o mensch doet toch bermertigheid, dat god den goeden weg voor u bereid op dat de deugt er bloeit, en het kwaad er word verfoeid en 'twaar geloof aengroeid.

De complete tekst is terug te vinden in Cousemaeker,
Chants populairs de flamand de France.

Het volgende liedje is een beetje een van die aangebrande zoals ze vroeger goed kenden in het café chantant.

Het lied van de Pispot

1

Kom vrienden oort mij aan hoe dank ik zien getrouwd
Hoe danke zien bedrogen ' t is mijn eigen fout
Ik dacht aan een fortuin toen dank eur at gezien
Ze sprak direct van trouwen bin e dag of tien
Ref.
't woas ol mezerie dank gingk en
't woas ol mezerie dank gingk en
't woas ol mezerie dank gingk en tra la la

2

't hus woar das ze weunde woas ol niet te mooi,
Het woas van plak en stak en oek bedekt me strooi
Toen dan doar binnen kwam schoot ik in ene lach
'k goan junder goan vertellen wuk danke ik doar zag.
Ref.
't woas ol mezerie dank doar zag
't woas ol mezerie dank doar zag
't woas ol mezerie dank doar zag tra la la

3

E toafel me drie poten en pispot met e scheur,
Twee stoelen zoender biezen , e lantern zoender carbeur.

De stove die lag plat, geen kolen in den bak,
Geen olie in de lampen en oek geen geld in euren zak.
Ref.
‘t woas ol mezerie dank ik at
‘t woas ol mezerie dank ik at
’t woas ol mezerie dank ik at tra la la
4
Toen moesten we goan sloapen en keek noar da bed,
’t woarn e poar vortte planken tegen mekoars gezet.
E legen zak van strooi , woas ’t deksel op mien lief,
En anke wakker kwam vriemelde ze an mien grief.
Ref .
’t woas ol mezerie dank ik ad
’t woas ol mezerie dank ik ad
’t woas ol mezerie dank ik ad tra la la
5
Oal vroeg in de neugtent zieme opgestoan,
En zie ontstak de stoven me papier en spoan
Ze begunste kaffie moaln, enstelde nuer in den oek
’t vier begunste te loain en der vloog e sperke in neuren broek
Ref.
’t woas ol mezerie dank ik ad
‘t woas ol mezerien dank ik ad
T’ woas ol mezerie dank ik ad tra la la

6
Ze riep och liefste Patrick, kom toch eens bie mien,
Of anders stonke in viere kom en elpt toch mien.
Ik sprong der noartoe, zo rap als ene kat,
Ik pakte e seule woater en ‘k goat ze in neur ……..

Ref.
‘k ad geen mezerie meer der mij
‘k ad geen mezerie meer der mij
‘k ad geen mezerie meer der mij tra la la

Dat liedje brocht mijn vader meestal ten berde op familiefeesten met vele gebaren en overtuiging. Over volks muziek en liedjes zoals deze kunnen we uren door gaan, maar zou toch nog eentje der bij zetten. Niet allen in het nederlands zijn er liedjs die ganse generaties kennen maar het volgende in het Frans is ook zo een heel oud.

Le temps des cerises.
1
Quand nous chanterons le temps des cerises
Et gai rossignol et Merle moquer seront tous en fete
Les belles auront la follie en tete, et les amoureux du soleil au coeur
Quand nous chanterons le temps des cerises, sifflera bien mieux le Merle moqueur.
2
Mais il et bien court le temps des cerises, ou l’on s’en va a deux cueillir en revant des pendants d’oreilles.
Cerises d’amour aux robres pareilles, tombant sou la feuille en gouttes de sang.

Mais il est bien court le temps des cerises, pendants de corail qu'on cueille en revant.

Er zijn nog enkele strofe's deze werden dan op familie feestje gezongen na het eten en menige glazen wijn door een of andere oude tante. Zo is het dat muziek de generatie's gewoon aan elkaar hangt.

Vlaamse en Nederlandse liedjes uit de zeiltijd (1600 – 1900)

Bernard Leicher

Op de schouders van reuzen is het uitzicht weids. Laat ik allereerst mijn erkentelijkheid betuigen aan zij die zich hebben ingezet voor het behoud en de studie van het volkslied. O.a : Edgard De Coussemaeker, Drs. Stefaan Top, Roger Hessel, Jef Klausing, Wannes Van de Velde, Willy Lustenhouwer, John Lundstrom de mensen van Ar Men en zovele anderen. Zij hebben onze volksliedjes weer een plaats gegeven in het collectief geheugen.

Ieder vogeltje zingt zoals het gebekt is. Uit de schier eindeloze rijkdom heb ik, uit persoonlijke interesse, gekozen voor liedjes uit de zeiltijd. Het is een afgebakend terrein, zowel in tijd als in materiaal. Ik heb me beperkt tot het echte zeemanslied. Dat wil zeggen het lied dat door het scheepsvolk aan boord werkelijk werd gezongen en werd doorgegeven in de tijd. Mijn keuze is uiteraard arbitrair. Ik koos voor vijf verschillende liedgenres, elk met hun eigen inslag en functie aan boord. Hopelijk geeft ze aanleiding om te gaan snuisteren en luisteren in boeken en hoeken... want er is zoveel. En omdat liedjes gezongen moeten worden heb ik er ook de muziek bij gezet.

Veel plezier
Bernard Leicher

Liedje 1 : Vaarwel bruidje schoon...

Het eerste lied van onze keuze brengt meteen twee kanten van de zeilvaart in beeld namelijk hij die vertrekt en zij die achterblijft en benadrukt de onzekere toestand van beiden. Het was een populair lied en is dat lang gebleven. Naar aloud gebruik werden de twee laatste regels telkens herhaald door de toehoorders. Het kreeg zeker zijn kans in het vooronder (matrozenverblijf) of tijdens de stille uren aan dek en we mogen veronderstellen dat het ook in de kroegen aan wal gezongen werd. Het leeft tegenwoordig voort van Volendam en Groningen tot Kaapstad.

1

Vaarwel bruidje schoon
De vreugd van mijn leven
Wiens deugden staan op
Uw wangen geschreven
Wij moeten gaan zeilen
Ons scheepje ligt ree
Vaarwel lieve zusje (x2)
Wij gaan naar de zee. (x2)

3

Nu leeft zij verdrietig
Bij nachten en dagen
Ziet zij een zeeman
Zo hoort men haar vragen
Zeg vriendje wat dunkt je
Komt mijn Kloris haast weer
En zegt hij dan neen (x2)
Dan vraagt zij niet weer (x2)

5

Nu leeft zij verdrietig
Door het lang achterblijven
Tot dat er een boodschap
Haar smart komt verdrijven
Kom wijfje, kom rep je
En spoed je naar 't strand
Want uw lieve Kloris (x2)
is nabij het land (x2)

7

Nu loopt zij langs 't strand
Haar armen (die) slingeren
Nu telt zij zo zachtjes
Al op hare vingeren
De maanden, de dagen
De reis is volbracht
Ach lieve Kloris (x2)
Ik had je nog niet verwacht (x2)

2

Daar gaat nu mijn Kloris
Vol moed met zijn vrienden
De zeilen staan klaar
Men gaat 't anker opwinden
Waai op Oostenwindje
Maar toch niet zo fel
Hij zwaait met zijn hoedje (x2)
Voor 't laatst nog vaarwel (x2)

4

Daar gaat hij nu heen
God moog hem bewaren
Voor storm en (voor) klip
Op de bruisende baren
Kon ik hem geleiden
Ik deed het gewis
Maar 'k moet mij nu troosten (x2)
Terwijl ik hem mis (x2)

6

Nu kon men zien
hoe verblijd was ons zusje
Haar hoedje voltooid
Op haar borstje een lusje
Haar hoedje voltooid
Daar alles op staat
Terwijl zij op reis (x2)
Naar haar Kloris toe gaat (x2)

Hier en daar vinden we enkele minder fijne invullingen (strofe 6) waarvan we de betekenis maar moeilijk kunnen achterhalen. Het angeltje zit in strofe 7. Een goede verstaander heeft maar een half woord nodig.

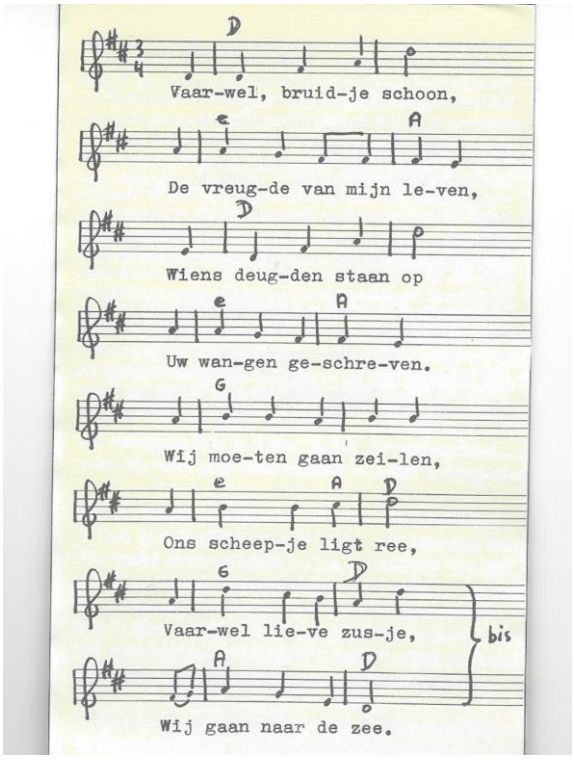

Bronnen ;

C,A,Davids e.a. – Martinus Nijhof – Den Haag 1980 : Wat lijdt den zeeman al verdriet: p. 129
Vrij populair lied, opgenomen in meerdere bundels her en der. Vermoedelijk ontstaan omstreeks
1820 / 1840,

Liedje 2: Gangspillied

Aan boord werd door de matrozen hard gewerkt. Er waren geen stoomlieren om de honderden kilo's zware ankers op te halen of de zware ra's te bedienen. Alles ging met mankracht. Een lied kon de inspanning van die vele handen aansporen en doen samenvallen.

Er zijn vele 'shanties' (werkliedjes) bekend in heel veel talen. In het Nederlands zijn er slechts enkele bewaard. Dat komt, vermoedelijk, doordat de bemanningen meestal waren samengesteld uit een ratjetoe van nationaliteiten. Er ontstond dan een tussentaal (pidgin) die min of meer door iedereen werd begrepen. Dit lied is dus vrij uniek en ontstond omstreeks 1840 / 1880. Het was nogal populair en komt oorspronkelijk uit Terschelling. Het is een typisch 'haalliedje'.

De shantyman zong het vers op een passend ritme, de mannen het refrein. Een goeie voorzanger wist het ene couplet na andere uit zijn mouw te schudden zolang de inspanning moest duren. Onderwerpen, niet moeilijk te raden : de vrouwtjes, drank en soms verborgen

kritiek op de gang van zaken aan boord. Daar hadden niet alle officieren oren naar, zodat de voorzang soms werd vervangen door een instrument.

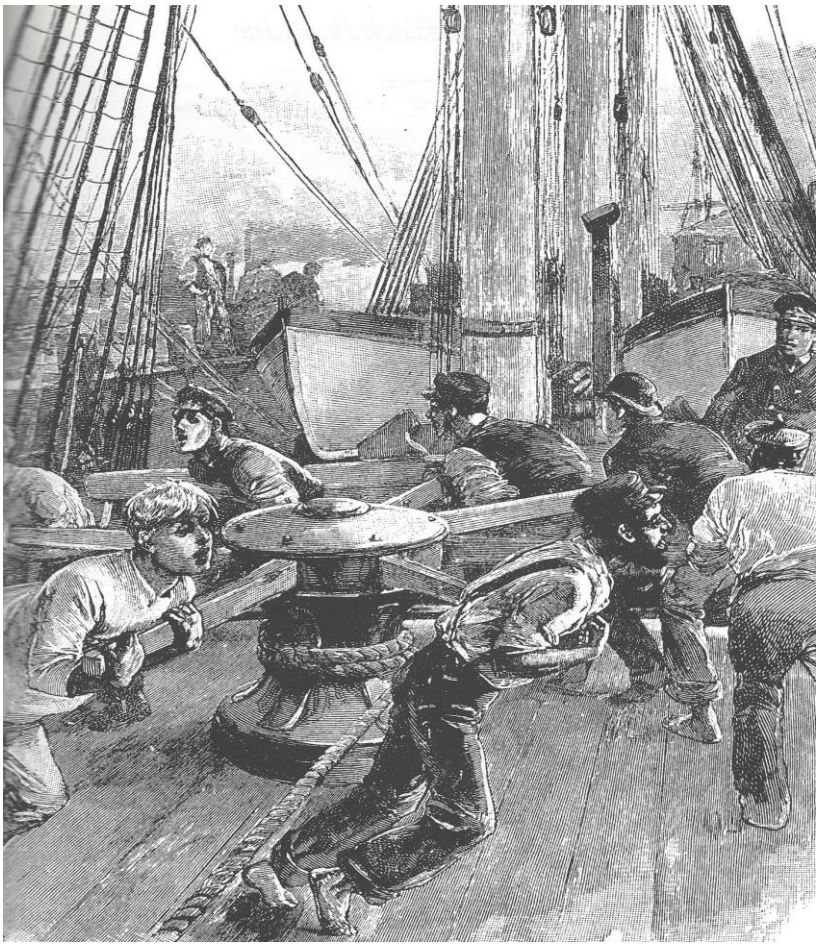

Gangspil met rechts de 'shantyman'

1 Ons stuurman heeft er een vrouwtje getrouwd
En je moest er eens weten hoe of het hem rouwt...
refr : Falderalderi, falderaldera, hoera, hoera, hoeràààà

2 Want kousen stoppen kan ze niet
En eten koken een groot verdriet…

… O stuurman kom eens met de fles
En geef ons de man een borrel of zes

… Een borrel of zes is wel wat veel
Maar geef ons dan maar twee voor ons deel

… O stuurman kom dan maar met de kruik

En geef ons dan maar één voor ons gebruik

Opmerking: de 'hoeràààà' markeerde de inspanning, een extra duw of haal.

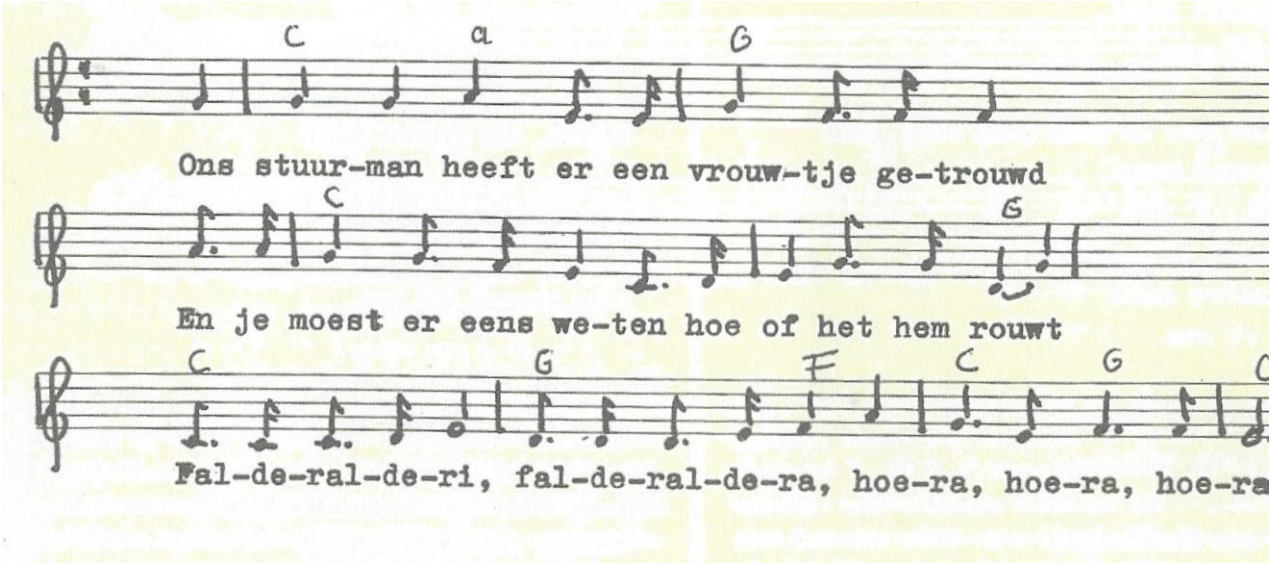

Bronnen:
C,A,Davids e.a. : Wat lijdt den zeeman al verdriet: p. 129 -Martinus Nijhof – Den Haag 1980
:

Stan Hugill : Zeemansliederen – Unieboek bv. 1980 Bussum – pg 85

Illustratie :
Chasse Marée / Ar Men – Cahiers des chants de marins 2 – pg. 33

Liedje 3 : Reys naar Island

Dit oude lied – jaar 1700 – geeft ons een goed inzicht in wat een IJslandreis betekende, al moeten we goed tussen de regels kunnen lezen. Wie inscheepte voor een reis waagde een dubbele gok. De reis op zich was al gevaarlijk in meestal stormachtige wateren en duurde 6 maanden. Een goede verloning was ook niet zeker. Een rijke visvangst was absoluut nodig, zo niet moest de bemanning een deel van het schamele voorschot terugbetalen. Vrouw en kinderen moesten het 6 lange maanden alleen zien te redden in bange afwachting en zonder inkomsten. Het bleef heel lang, wat we vandaag gerust een georganiseerde vorm van slavernij zouden noemen. De enigen die nauwelijks risico liepen waren de reders aan de wal.

Dit lied blijft, met zijn merkwaardige vorm en melodie, als zeemanslied nog zeer populair. Het is een 'reislied' dat als een soort dagboek, verhaal doet van de wederwaardigheden aan boord. Daarnaast bestonden er ook 'sterreliederen'. Een soort gezongen zee- en hemelkaarten, die de meestal ongeletterde stuurlui leerden waar ze op moesten letten.

Voorbereiding tot de reis

1
In 't jaar zeventienhonderd
Gij moet niet zijn verwonderd,
Wij gaan naar Nieupoort,
Om te slaan een akkoord
Het is in de maand van maart
Dat men 't klaar maakt tot den vaart;
Als 't klaarmaken was gedaan,
Wilt verstaan,
't Zal wel gaan
Moeten wij naar de foye gaan.

2
Elk met zijn lief geprezen
Moet in de foye wezen;
Speelman, al tot besluit,
Speelt dat malotjen uit.
Daar wierd al zo menig meid
Dezen nacht adieu gezeid,
Als de foye was gedaan,
Wilt verstaan,
't Zal wel gaan
Moeten wij dan zeilen gaan

Reisbeschrijving

3
Vooreerst moeten wij zeilen
Drie honderd zestig mijlen
Zo passeren wij 't zand,
Lustig, geestig en plezant.
Onze koers is 't Kleingat deur,
En wij lopen zonder getreur
Wij krijgen Fayerelle in zicht
't Is niet slicht
G' heele licht
Dat men 't eiland Fulot zwicht

4
D' Oceaansche zee, wilt weten,
Daar is geen grond te meten.
Wij zeilen dan weer voort
En laten Feroe aan stierboord;
En zetten koers alsdan
Rechte naar de Westermans
Dan zeilen wij metterspoed,
Met gemoed
Alzo zoet,
Tot men de berg Heckla groet

5
Toen bij de vogelscharen
De koude is men geware
En weest toch niet belaân
Ziet u voor den Jokel staan
Wij varen wederom voort
Naar den hoek van Bredefiort
Haalt op u karegador
Met een woord
Zo 't behoort
Haalt den vis maar binnenboord.

6
Matrozen schept couragie
Ja, met half equipagie
Knuver en stagsel in,
Dat gaat naar ons gewin
Als de maand mei is verschint,
Wachten wij den westewind.
Wij vissen met goeden moed
Alzo zoet
En met spoed
Tot wij krijgen de wind goed

7
De bocht en geeft geen vis meer
Het is voor ons een hertzeer
Wij lopen vandaar voort
Tot den hoek van Direfiort
De visscherie voortaan
Is nu aan de west gedaan
Wij zeilen vandaar weer voort
Met akkoord

8
De maand July geprezen
Die komt dan ingetreden
Wij zeilen van daar voort
Zeggende adieu kaap Noord
Wij lopen grim in 't gemoed
En wij zeilen metterspoed
Naar den Roden Hoek gezocht
En toen nog

Zo 't behoort
Tot wij komen tot kaap Noord.

De Blauw bocht
Heeft veel kabeljauw gebrocht

De thuisreis

9

Oogstmaand komt aangedreven
Elk wenst zijn lief geprezen
Wij lopen langst de Suyd
Alsdan is 't kollen uit.
Als den vijftienden dag draait
En de wind van noorden waait
Elk denkt op zijn lief matress
't Dient al best
Voor een les
Elk zegt: adieu Langenes

10

Zo laat het nu maar lopen
En voor de winden stropen
Het groot marszeil in top
Schipper brengt de bottel op
Men roept: stierman aan bakboord
Ziet de haven van Nieupoort
Dan lopen wij weder voort
Met een woord
Zo 't behoort
Langst de kust tot Duinkerk voort.

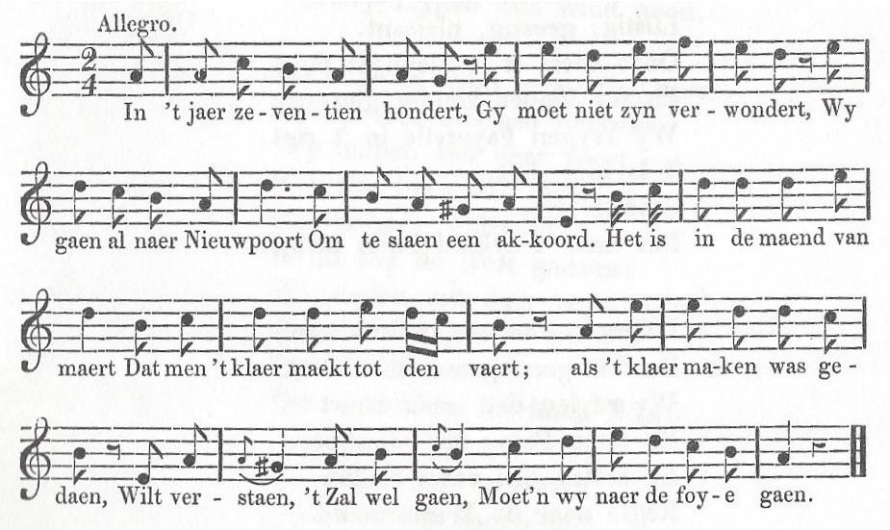

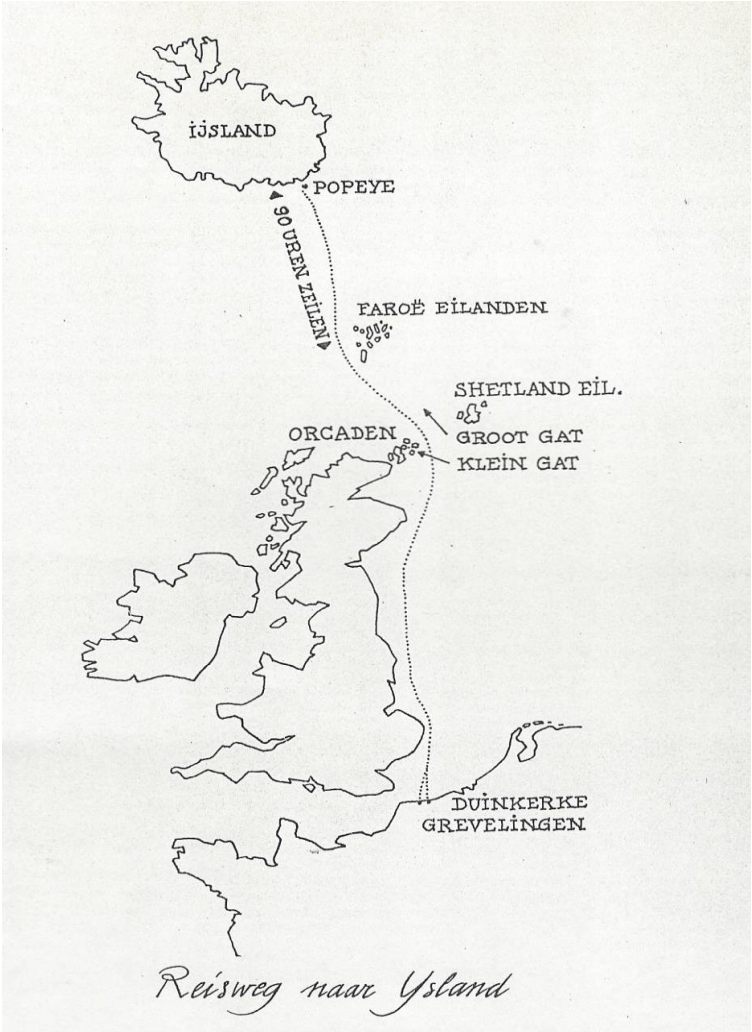

Bronnnen:
Edmond de Coussemaker : Chants Populaires des Flamands de France – Gand 1856 –
Heruitgave : Werkgroep Malegijs – Kemmel / Steenvoorde 1976, pg. 247

Jef Klausing : Ach gij rijke lieden met al uw geld! –
Prijs Volkskunde 1994 – Provincie West-Vlaanderen

Cahiers de chants de marins 4 : Mer du Nord et Manche – pg. 34
Le Chasse Marée / Ar Men

Wannes Van de Velde e.a. : Island – CD WBM21013 Radio 1 – opgenomen 1983 - track

Liedje 4 : Jan Baert

Historieliedjes of gezongen geschiedenissen zijn een categorie op zich. Er zijn er vele, meestal slechts tijdelijk en kort na de gebeurtenissen gemaakt (Vliegende blaadjes of Marktliederen). De liederen rond kaperkapitein en geridderde bevelvoerder Jan Baert / Jean Bart hebben echter de tijd overleefd en worden nog steeds gezongen – vooral in de zeevaartmiddens van Duinkerke.

De historische Jan Baert, waarvan hier een portret gevonden op Wikepedia, werd geboren op 21 oktober 1650 in een zeevarend en vooraanstaand milieu. Hij overleed op 27 april 1702 netjes in zijn bed en werd begraven in Sint Elooiskerk bij Duinkerke. Hij beleefde grootse avonturen, diende onder admiraal Michiel De Ruyter in Nederlandse dienst, werd door Louis XIV geridderd als kaperkapitein in Franse dienst. Hij had ook een zoon Jan Bart... die maakte ook naam.Verwarring troef dus over wie wat heeft gedaan. Het is een aparte studie waard. Het lied geeft ons in elk geval 1759 op als datum van het relaas.

Edgar de Coussemaker geeft ons twee versies van het lied, waarbij hij opmerkt dat de eerste versie nog op het carillon van Duinkerke werd gespeeld omstreeks 1800. Het lied dat ik terugvond in een Frans zangboek 'Les neveux de Jean Bart' telt liefst 15 coupletten en sluit volledig bij de traditie aan Het werd ter aanmoediging gezongen bij de Franse marine. Het lied geeft als datum 25 maart op, geen jaartal, maar wel de aanwezigheid van vader en zoon Jean Bart en ongeveer hetzelfde relaas als onderstaand lied.

1
Dat Melpomene deze droeve dood beschreyt
jaar
Dezer tijd;
Dat Melpomene deze droeve dood beschreyt
jaar
Maar Clio moet beschrijven
Het kloek en vroom bedrijven
Van d' heer admiraal Bart vermaard
Zeer vroom van aard

2
In maart zeventienhonderd vijftig negen

Maekt Bart klaar
In maart zeventienhonderd vijftig negen

De Danaé verheven
Juweyn Larmon beneven
Om te varen naart 't eilandia
Van Canada

3
Zohaast zij waren weggevaren van de ree
leeuw
In de zee
Zohaast zij waren weggevaren van de ree
leeuw

4
Hij was niet ontstelt ons Nederlanschen

Door 't geschreeuw
Hij was niet ontstelt ons Nederlandschen

Twee Engelse fregatten
Kwamen hun aan te vatten
Ieder met zestig stukken gelaan
Vielen hem aan.

Hij heeft zijn maat geroopen
Maar hij was afgedroopen
Gelijk een vogel in de lucht
Die henen vlucht

5
Bart sprak dan zijn soldaten met kloek moed aan kanon
Laat ons slaan
Bart sprak dan zijn soldaten met kloek moed aan kanon
Laat ons te samen vechten
Als vrome oorlogsknechten
Zolang als Bart het leven heeft
Nooit overgeeft

6
Van weerszij hoort men ronken 't groot

Dat begon
Van weerszij hoort men ronken 't groot

't Scheen dat de lucht ging scheuren;
Maar 't en kon niet lang duren
Ons admiraal die wierd gedood
't was al in nood.

7
Zijn zoon als een tweede troysen Eneas aan
Op het pas
Zijn zoon als een tweede troysen Eneas aan
Heeft 't zweerd in d' hand genomen
En is op 't dek gekomen
Hij wilt volgen zijn vader naer
In dit gevaar

8
Maar ziet de Engelsen vielen te dapper

In het slaan
Maar ziet de Engelsen vielen te dapper

Zohaast hij was gekomen
Heeft vaders plaats genomen
Dan zag men hem vol edelen moed
Versmacht in 't bloed

9
Het volk en konde dat niet langer wederstaen koutermans
't Was gedaan
Het volk en konde dat niet langer wederstaen koutermans
Tot behoud van hun leven
Moesten zij overgeven
Schoon het was tegen hunnen dank,
Maar door bedwank

10
Nu hoort men ronken het kanon der

Vol van glans
Nu hoort men ronken het kanon der

Om dat zij voerden mede
Door d' ander lafhertigheden
Den prins van Neptunus strand
Naar Engeland

11
Laat ons God bidden Allemachtig en zijn naam
Al te saem
Laat ons God bidden Allemachtig en zijn naam
Dat hij 't geslacht wilt sparen
Van Bart nog menig jaren
En ook ontvangt ons Admiraal
In 's hemels zael.

Bronnen ;
– Cahiers de chants de marins 4 : Mer du Nord et Manche – pg. 30 – illustratie pg. 31
Le Chasse Marée / Ar Men

– Edmond de Coussemaker : Chants Populaires des Flamands de France – Gand 1856 – Heruitgave : Werkgroep Malegijs – Kemmel / Steenvoorde 1976, pg. 261
– G. de la Landelle : Le gaillard d'avant / Chansons maritimes: pg. 177: Les neveux de Jean Bart
Paris – E.Dentu Editeur – 1865 :

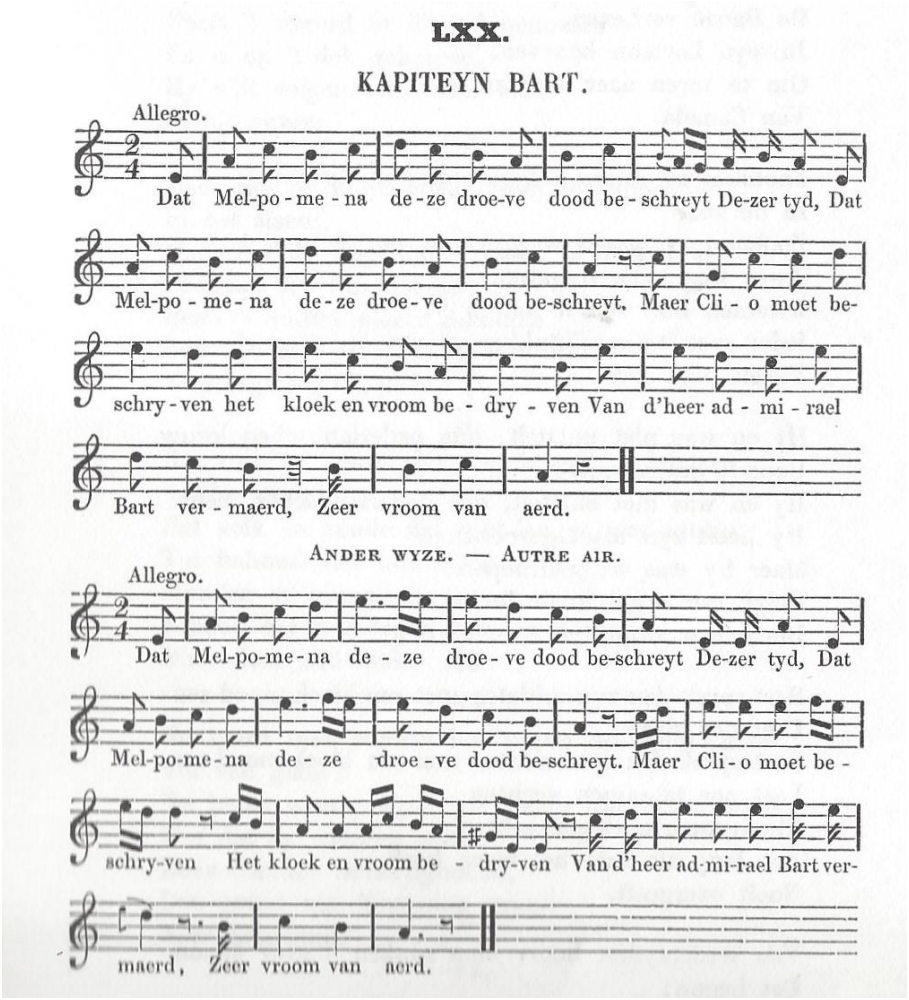

De twee versies in E. de Coussemaeker.
De onderste werd opgenomen in de Chants de marins 4

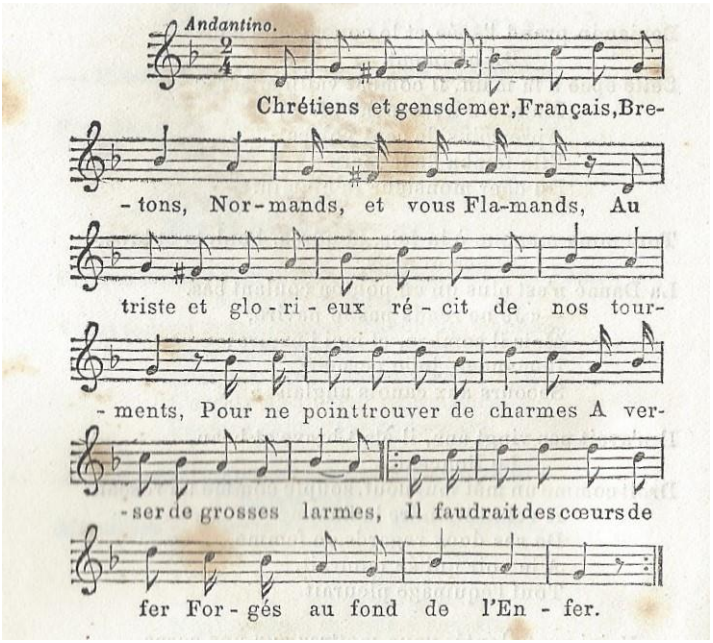

De versie van de Franse Marine

Liedje 5 : De blaeuwe vlag

Dit lied is vermoedelijk omstreeks 1700 door een zeeman geschreven. De melodie komt reeds voor in verzamelingen liedjes tussen 1700 en 1716. Het werd en wordt veel gezongen.
Het is een zogenaamd 'werfliedje'. Een bemanning samenstellen ging niet vanzelf en soms moest men zijn toevlucht nemen tot echte schurkenstreken (press-gangs). Een stoer zeemanslied kon wellicht ook helpen. Met azijn vang je geen vliegen en zo'n gevaarlijke reis naar het verre Bengalen moest toch enige aantrekkingskracht hebben. Vandaar... een wel heel rooskleurig beeld van het te ontdekken “paradijs”. In deze #metoo tijden wellicht minder geschikt, maar hey... er waren geen koorknapen aan boord!
De blauwe vlag (Blue Peter) werd gehesen om de bemanning aan boord te roepen en betekende het sein voor een spoedige afvaart. De VOC (Verenigde Oost-Indische Compagnie) had in Bengalen een handelspost te Hoegli. De 'Revier' waarvan sprake is de Ganges.

De Blaeuwe Vlag

1
De blaeuwe vlag die waeyt
Ons scheepje leyd gezwaeyd
De wint waeyt in ons blinden
En ons ankers voor de boeg
Het marszeyltje wij losbinden
Is 't niet een vreugd voor ons.

2
Luystert toe matroosjes al
Wat ik u verhalen zal
Hoe dat ik ben gevaren
Met het jagje exellent
Door de wilde woeste baren
Na Bengale wel bekent

3
En wie zouden niet zyn belust
Om te zien de Bengaelse kust
De hoeren schoone vrouwen
Altijd in de Spaanse wyn
't Is een lust om te overschouwen
Als men by de hoertjes zyn.

4
De edele Prince vlag
Van 't land men waeyen zag
En wy gaven vier vijf schooten
De loots quam aen ons boort
Wy zeylden onverdrooten
De Revier al zoo 't behoord

5
Doe wy aent 't lantje quam
Hoort wat wy daer vernam
De hoeren quamen ons tegen
Maken daer soo groot rumoer
Ik zal u dienaressen wesen
Want ik bender soo frayen hoer

6
Op het midden van de ree
Smeten wy ons ankertje neer
Als ons anker was gevallen
Riep den schipper overluyt
Sa matroosjes altemalen
Stiegt nu eens na opwaerts uyt

7
Doen zyn wy na boven gegaen
Om het zeyltje te beslaen
En terstond zullen wy quartieren
En varen met de boot aan land
Om ons zelver wat te pleysieren
Met de hoertjes abondant.

8
Hy quam by een juffrouw
Dien hy eens soenen wou
En vatten haer by haer pramtje
En ginker braef op los
En wat dunkje van dat quantje
Is het niet een loose vos.

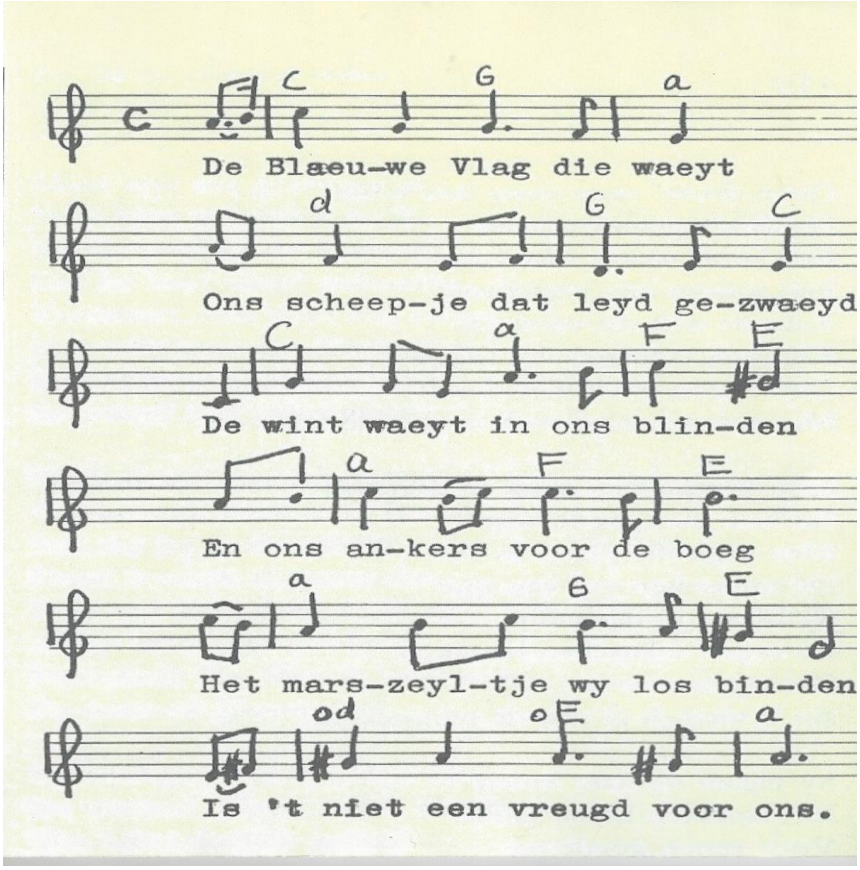

Bronnen ;

C,A,Davids e.a. – Martinus Nijhof – Den Haag 1980 : Wat lijdt den zeeman al verdriet: p. 120
Lied teruggevonden in bundels tussen 1700 en 1716

Illustratie : Stan Hugill : Zeemansliederen – Unieboek bv. 1980 Bussum – pg

Poperinge verbeeldt

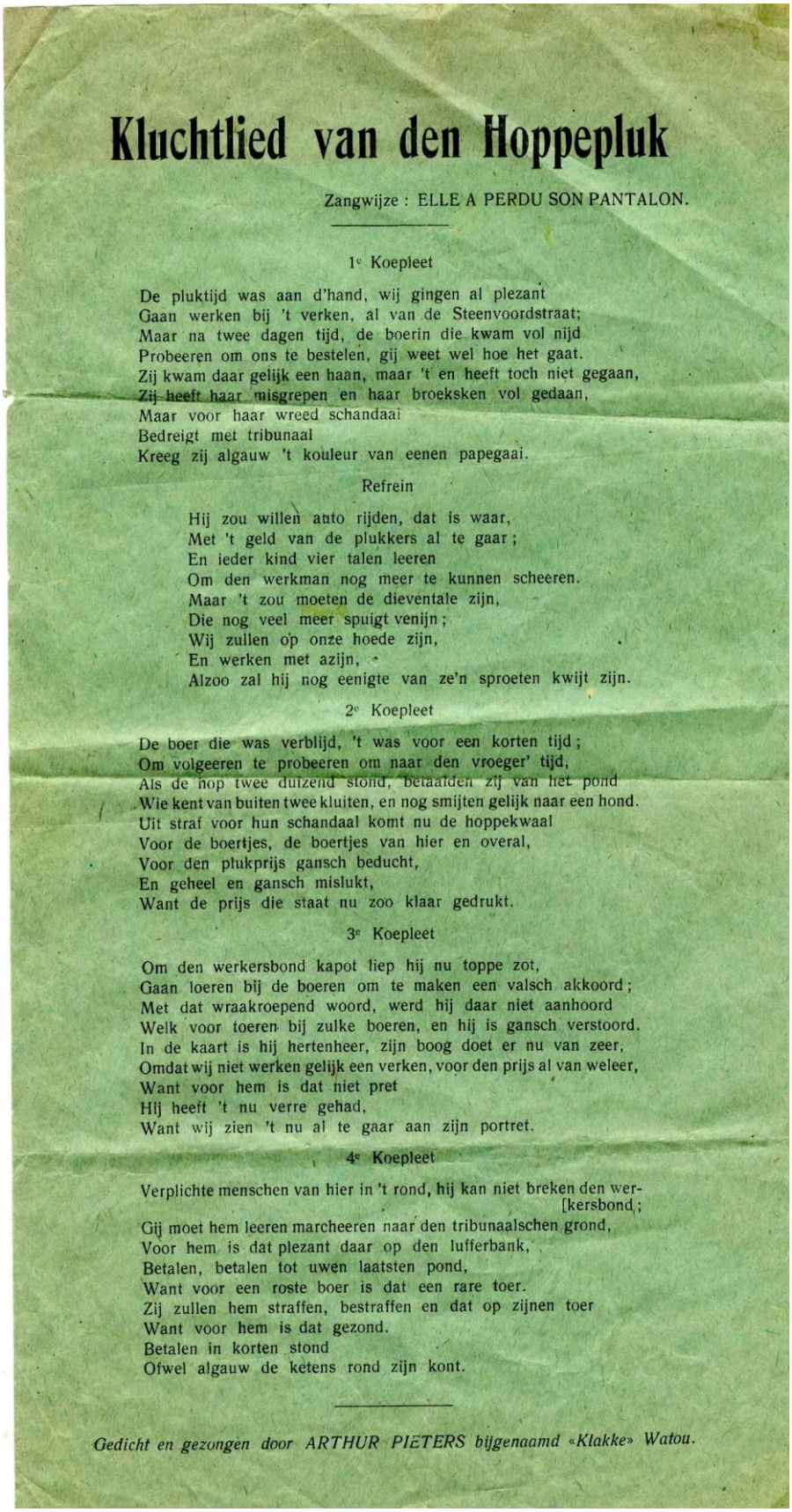

Kluchtlied van den Hoppepluk

Zangwijze : ELLE A PERDU SON PANTALON.

1e Koepleet

De pluktijd was aan d'hand, wij gingen al plezant
Gaan werken bij 't verken, al van de Steenvoordstraat;
Maar na twee dagen tijd, de boerin die kwam vol nijd
Probeeren om ons te bestelen, gij weet wel hoe het gaat.
Zij kwam daar gelijk een haan, maar 't en heeft toch niet gegaan,
Zij heeft haar misgrepen en haar broeksken vol gedaan,
Maar voor haar wreed schandaai
Bedreigt met tribunaal
Kreeg zij algauw 't kouleur van eenen papegaai.

Refrein

Hij zou willen auto rijden, dat is waar,
Met 't geld van de plukkers al te gaar;
En ieder kind vier talen leeren
Om den werkman nog meer te kunnen scheeren.
Maar 't zou moeten de dieventale zijn,
Die nog veel meer spuigt venijn;
Wij zullen op onze hoede zijn,
En werken met azijn,
Alzoo zal hij nog eenigte van ze'n sproeten kwijt zijn.

2e Koepleet

De boer die was verblijd, 't was voor een korten tijd;
Om volgeeren te probeeren om naar den vroeger' tijd,
Als de hop twee duizend stond, betaalden zij van het pond
Wie kent van buiten twee kluiten, en nog smijten gelijk naar een hond.
Uit straf voor hun schandaal komt nu de hoppekwaal
Voor de boertjes, de boertjes van hier en overal,
Voor den plukprijs gansch beducht,
En geheel en gansch mislukt,
Want de prijs die staat nu zoo klaar gedrukt.

3e Koepleet

Om den werkersbond kapot liep hij nu toppe zot,
Gaan loeren bij de boeren om te maken een valsch akkoord;
Met dat wraakroepend woord, werd hij daar niet aanhoord
Welk voor toeren bij zulke boeren, en hij is gansch verstoord.
In de kaart is hij hertenheer, zijn boog doet er nu van zeer,
Omdat wij niet werken gelijk een verken, voor den prijs al van weleer,
Want voor hem is dat niet pret
Hij heeft 't nu verre gehad,
Want wij zien 't nu al te gaar aan zijn portret.

4e Koepleet

Verplichte menschen van hier in 't rond, hij kan niet breken den wer-
[kersbond;
Gij moet hem leeren marcheeren naar den tribunaalschen grond,
Voor hem is dat plezant daar op den lufferbank,
Betalen, betalen tot uwen laatsten pond,
Want voor een roste boer is dat een rare toer.
Zij zullen hem straffen, bestraffen en dat op zijnen toer
Want voor hem is dat gezond.
Betalen in korten stond
Ofwel algauw de ketens rond zijn kont.

Gedicht en gezongen door ARTHUR PIETERS bijgenaamd «Klakke» Watou.

Ook van Poperinge Verbeeldt, kregen we dit nummer weer een bijdrage via Wouter Moyaert.
We beginnen met het 'Kluchtlied van den Hoppepluk' – wat ik waarschijnlijk al eens gepubliceerd heb.
De boerderij in de Steenvoordestraat te Watou is natuurlijk de huidige Douviehoeve.

WESTHOEK VERBEELDT.BE

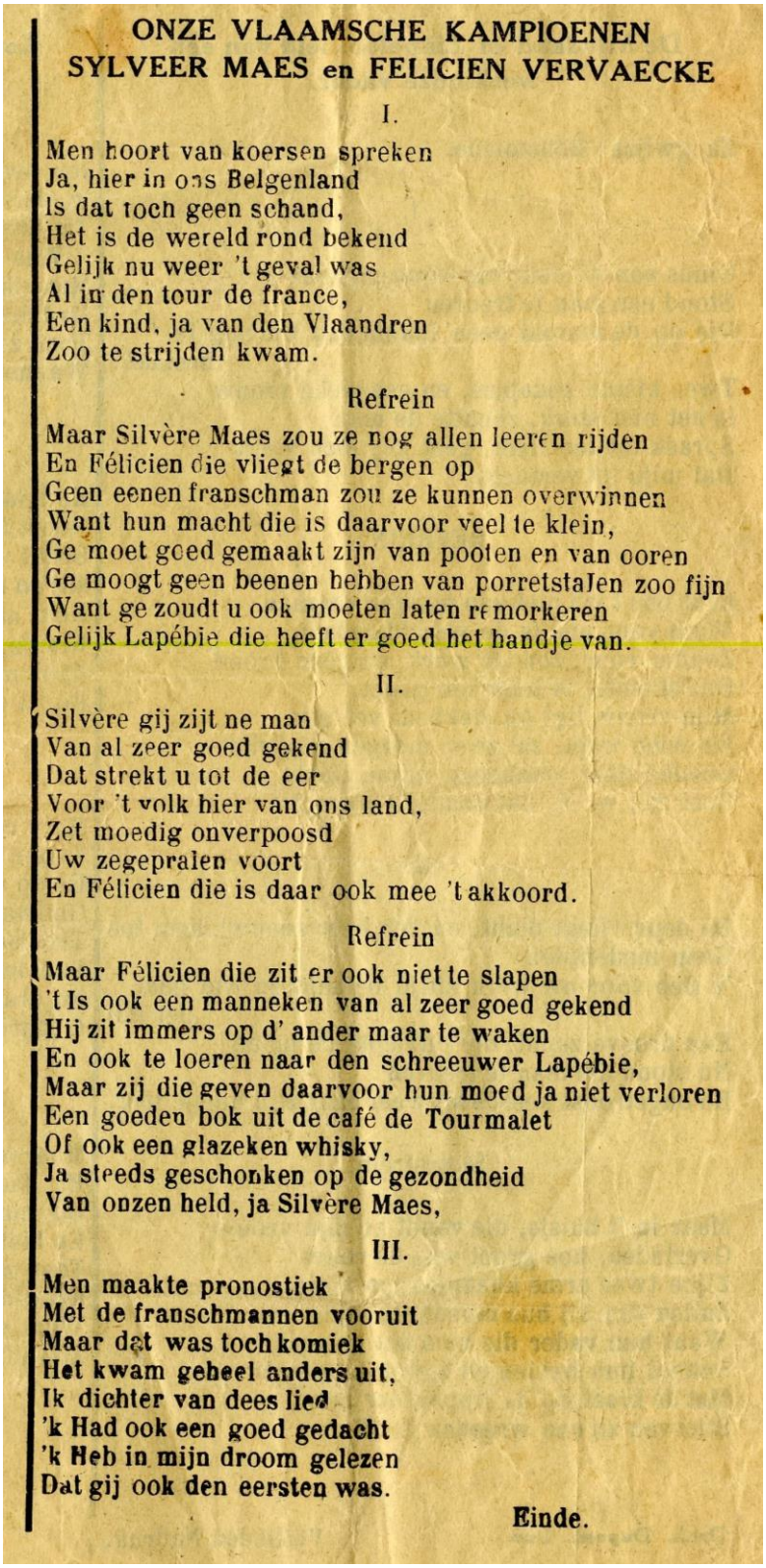

ONZE VLAAMSCHE KAMPIOENEN
SYLVEER MAES en FELICIEN VERVAECKE

I.

Men hoort van koersen spreken
Ja, hier in ons Belgenland
Is dat toch geen schand,
Het is de wereld rond bekend
Gelijk nu weer 't geval was
Al in den tour de france,
Een kind, ja van den Vlaandren
Zoo te strijden kwam.

Refrein

Maar Silvère Maes zou ze nog allen leeren rijden
En Félicien die vliegt de bergen op
Geen eenen franschman zou ze kunnen overwinnen
Want hun macht die is daarvoor veel te klein,
Ge moet goed gemaakt zijn van pooten en van ooren
Ge moogt geen beenen hebben van porretstalen zoo fijn
Want ge zoudt u ook moeten laten remorkeren
Gelijk Lapébie die heeft er goed het handje van.

II.

Silvère gij zijt ne man
Van al zeer goed gekend
Dat strekt u tot de eer
Voor 't volk hier van ons land,
Zet moedig onverpoosd
Uw zegepralen voort
En Félicien die is daar ook mee 't akkoord.

Refrein

Maar Félicien die zit er ook niet te slapen
't Is ook een manneken van al zeer goed gekend
Hij zit immers op d' ander maar te waken
En ook te loeren naar den schreeuwer Lapébie,
Maar zij die geven daarvoor hun moed ja niet verloren
Een goeden bok uit de café de Tourmalet
Of ook een glazeken whisky,
Ja steeds geschonken op de gezondheid
Van onzen held, ja Silvère Maes,

III.

Men maakte pronostiek
Met de franschmannen vooruit
Maar dat was toch komiek
Het kwam geheel anders uit,
Ik dichter van dees lied
'k Had ook een goed gedacht
'k Heb in mijn droom gelezen
Dat gij ook den eersten was.

Einde.

In het kader van de wereldkampioenschappen in België – halen we uit de selectie van Poperinge Verbeeldt het 'huldelied' 'Onze Vlaamsche kampioenen Sylveer Maes en Felicien Vervaecke.

En in opvolging van de zeemanliederen van Berard Leicher – voegen we deze er nog eens bij.
De liederen werden 'gespeeld en gezongen' door David Dewyze.

LIEDEREN gezongen en gespeeld

Het lot der zeeman.

Zangwijze : Au dela des nuages.

I.

't Weer is zoo stuur en 't regendroppelt
De golven slaan boven de mast
Ik hóor 't geluid der sirene ontwaken
De golven maken mij bang
Maar och God hebt toch medelijden
Wij zijn zoo ver hier van ons woon
Dien donker nacht zal ons verdwalen
Maar ach God mijn vrouw en kind.

REFREIN.

Spaart ons van die gevaren
Hier op die wreede zee
Wij trotseeren de baren
Maar de wind sleurt ous mee
Ach vrouw lief stort geen tranen
Aanhoort toch mijne bede
Denk aan u en mijn kleinen
Die zoo ver zijn van mij.

II

Wij verdwenen tusschen de baren
Gelijk de sneeuw door de zon verdweent
En ik voel mij de grond nederdalen
Nu is het voor mij hier gedaan
Maar neen ik wil alzoo niet sterven
Waar is nu toch mijn vrouw en kind
Het is gedaan met ons te samen
Het is Gods wil dat wij vergaan.

Slotrefrein.

Aanhoort toch mijne kreten
Hier op die wreede zee
De golven nemen ons mee
Naar het diepste der zee
Vaarwel mijn duurbare ouders
Vaarwel mijn vrouw en kind
Vaarwel zusters en broeders
Die ik zoo steeds beweend.

Het Visscherslied.

Zangwijze : 'k Ben in Parijs geweest.

I.

Stap in niet langer wachten
Want wij steken van wa
In 't licht der manestralen
Wat de vangst wezen zal
Trekt stevig aan het touwtje
Haalt me de netten in
Draag ben je 't visschersvrouwtje.
Is dat wel naar u zin.

Refrein.

Visschersmeisje zoo lief
Kom, waagt het reisje mee
Zingt zoo iets naar mijne zinnen
Luistert, eens blij naar het refrein
Het visscher leven zoet
Kom, 't doet ons hartje goed.
Wees zoo eens lief voor eenemaal
Dan steken wij van wal.

II.

Hoort eens de golfjes kabelen
Tegen de slagzijde aan,
Zoo gaat ook door mijn aderen
Vol gloeit mijn hartje slaan.
'k Stuurd naar de oever eenen
Zit naast mij in het zand
Dan zing 'k als een sirene
Voor jou aan 't strand alleen.

III.

Aan boord zij nu de netten
Ziet de visschen vol glans.
Die spart'len zich verzetten
Met hunne zilveren dans,
Kijk, eens daar in die hoogte
Starren in lichte nacht
Blauw als uw schoone oogen
Waar steeds mijn hart naar tracht.

WAAR IS DE TIJD . . ? !

I

Waar is de tijd van „ De Vrede " en „ De Zunne "
„ De Vetten Os ", „ De Zwaan " en „ De Snoek "
Dat ze daar bier tapten van uit de tunne
En dat de kluutorgel speeld' op den hoek . . .
Je had er „ De Wijngaard " en ook „ De Warande "
„ De Korenblomme " en „ Petit Paris "
Kleine cafeetjes, in 't dorp en te lande,
Ze zijn verdwenen, dien tijd is voorbij . . !

Refrein

Neen, het verleden keert nooit meer weer,
Dat kleine dorpje bestaat niet meer . . .
Andere tijden brengt ander bestaan,
Dat is het leven dat verder moet gaan . . .

II

Waar is de tijd dat de dorpskermesse
De grootste feeste toen was van het jaar
Dat j'er de zondag achter de messe
Geheele families zag staan bij mekaar . . .
't Was er muziek en plezier 't allenkante
't Draaiorgel speelde met dreunende klank,
Nonkel die draaid' er 'n valse met tante
En geheel de bende die zat aan den drank . . .

III

Waar is de tijd van pikkers en maaiers,
Van hommelplukkers van uren in 't rond,
Van betenkappers en tabakopnaaiers,
't Was lastig werk, maar ze wrochten gezond . . .
Nu moet de jeugd zo geweldig studeren
Voor 'n positie, ze willen hogerop
Maar als ze 't laatste examen passeren,
Vinden ze geen werk en ze staan aan den dop . . .

IV

Waar is de tijd van de stille straate
Zonder lawaai of autogeweld
Nu is 't „ gejaagd " 't zij vroeg, 't zij late
Tot je kapot gaat en uit zijt geteld . . .
't Is nu pertank voor elkeen schoner leven,
Vele komfort en al dat ze willen,
Maar 't zijn de zenuwen die nu gaan begeven
En daarom pak je van langsom meer pillen . . .

V

De kleine stielman die moet nu begeven,
Het is gedaan, want er is geen bestaan,
Hij heeft „ de puupe aan Maarten gegeven "
Omdat de mensen naar 't stee liever gaan . . .
't Jaar van het dorp is voor ons een illusie,
Dat ons herinnert aan 't vroeger bestaan,
't Eenigste woord dat nu telt dat is . . . fusie,
Dat is het lot dat wij nu ondergaan . . .

Depuydt Romain

Gezongen op de hoevedag 1978 door „ De Lustige Lindekikkers "

Kerken en Zichten

Een overzicht van opnames door René Matton

Kerken in het begin van vorige eeuw.
Destructie in de oorlog en de toestand nadien.
Zichten doorheen de streek
verzameld door Ivan Top.

Kerken in het begin van de vorige eeuw
Destructie in de oorlog en de toestand nadien
Zichten doorheen de streek

Verzameld door Ivan Top

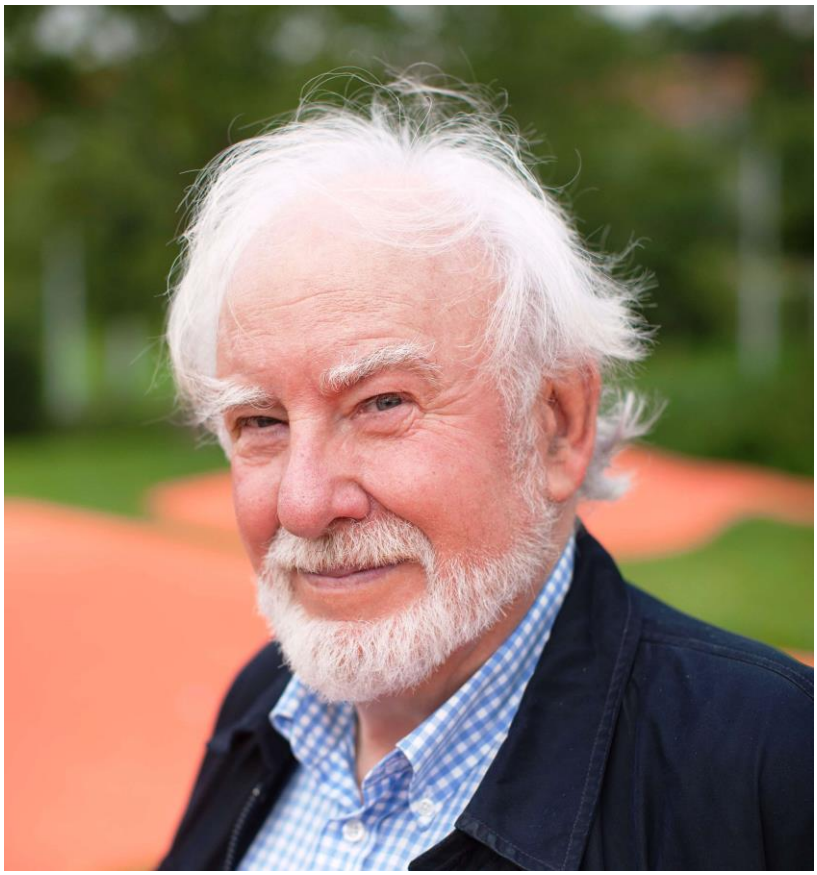

In diverse archieven en persoonlijke verzamelingen konden glaslaten, foto's en prentkaarten gevonden worden die blijkbaar door de Provense fotograaf René Matton gemaakt werden.
Sinds we in mei 2018 daarover een voordracht en tentoonstelling hielden, zijn vanuit verschillende kanten nog bijkomende opnames teruggevonden.
We hebben het geluk gehad dat door het werk van fotograaf Matton veel getuigenissen zijn overgebleven van het uitzicht in het begin van de vorige eeuw niet alleen van Proven en de onmiddellijke omgeving maar eveneens een beetje doorheen het landelijke leven van onze Westhoek en de streek aan de andere kant van de Schreve.
We vonden het de moeite om deze unieke beelden die we vonden over kerken en zichten te bundelen en te publiceren.

Praktische gegevens

A4-Formaat
193 blz. hoofdzakelijk met foto's
Kostprijs: 25 euro

Cash of overschrijving via BE66 3850 0567 2543
op naam Ivan Top met vermelding 'Matton kerken en zichten'

Afhalen bij IvanTop, Obterrestraat 65, 8972 Proven
Tel 0477/333274